

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 36 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V ineratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu Domoljuba,
naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu
Domoljuba, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

»DOMOLJUB« USTAVIMO

pričeni s prihodnjo številko. Pričujoča 6. številka je torej za danes, ki jo prejmo še vsi naročniki. — Požuri naj se torej s plačilom naročnine vsak, kdor še ni poravnal vsaj polletne naročnine.

Proračun poljedel-skega ministrstva.

Prihodnje dni prične narodna skupščina razpravo o državnem proračunu za leto 1924/25. Pri tej priliki moramo ponovno povdarjati, česar v Belgradu pač ne upoštevajo, da je naša država v prvi vrsti kmetijska država in da je odvisna moč naše države zlasti od moči in napredka kmetijskega stanu. Z ozirom na to bi pač vsak pameten človek pričakoval, da bo država obračala svojo pozornost baš na kmetijski stan. Kdor pa opazuje položaj našega poljedelstva in primerja skrb naše države za poljedelstvo, bo prišel do prepričanja, da se uprav od strani države kmetijski stan stalno in namenoma zapostvalja.

Kako je na Čehoslovaškem.

Poglejmo na Čehoslovaško! V tej državi se bavi s poljedelstvom le okoli 43 odstotkov prebivalcev, 32 odstotkov v industriji, 9 s trgovino in 16 odstotkov odpade na druge poklice, dočim se pri nas bavi s poljedelstvom nad 80 odstotkov, in vendar je dala čehoslovaška vlada poljedelškemu ministrstvu, v kojega področje spadajo tudi gozdovi, na razpolago za poljedelstvo za l. 1922 590 milijonov, a za l. 1923 608 milijonov čehoslovaških kron, to je 1520 milijonov dinarjev. Naš proračun, ki bo veljal za l. 1924/25, določa za poljedelško ministrstvo in ministrstvo za gozdove in rudnike 324 milijonov dinarjev. Ker pa v področje čehoslovaškega ministrstva za poljedelstvo ne spadajo vode in rudniki, dobimo šele po njih odbitku izdatkov od skupnega zneska navedenih dveh ministrstev pravo razmerje med proračunanimi izdatki za poljedelstvo in gozdove pri nas in

v Čehoslovaški. Če odbijemo izdatke za vode in rudnike, potem ostane za naše kmetijstvo in gozdove le ubogih 120 milijonov dinarjev. Pa prištejmo k temu znesku še izdatek za vode v okroglem znesku 40 milijonov dinarjev, potem dobimo celokupni znesek 160 milijonov dinarjev.

262—13.

Če primeru izpeljemo do konca, potem dobimo sledeče razmerje: Na Čehoslovaškem daje država za razvoj in napredek kmetijstva na eno glavo kmetskega prebivalstva 262 dinarjev, jugoslovanska centralistična vlada pa daje za prosphek kmetijstva na eno glavo kmetskega prebivalstva samo 13 dinarjev. Pa še te uboge dinarje dobi srbski kmet, ne slovenski. In to kljub temu, da je bil Pucelj dolgo časa kmetijski minister, kljub temu, da je danes samostojna kmetijska stranka omožena z velesrbsko radikalno stranko, ki ima v rokah vodstvo države.

Zadružništvo.

Zadružništvo je na Čehoslovaškem kakor tudi v drugih bolj izobraženih državah zelo razvito ter deluje v znatni meri na razvoju in napredku kmetijstva. Čehoslovaška ima nad 13 tisoč raznih zadrug, izmed katerih je nad 8000 kmetijskih, mi pa imamo okoli 4500 kmetijskih zadrug. Čehoslovaško zadružništvo je dobro organizirano, razširjeno in denarno močno. Ima 11 zvez kmetijskih zadrug, izmed katerih »Ustredí — jednota hospodarskych družstev« v Pragi je imela l. 1921 denarnih vlog v znesku 771 milijonov čehoslovaških kron. Razen tega je na Čehoslovaškem vzorno urejen zadružni pouk, dočim pri nas ne da v te svrhe rebite pare.

Kaj pa naše zadružništvo? Pribijemo, da je pri nas zadružništvo prepuščeno samemu sebi, v velikem delu je pa še v povojih. Vsakdo bi pričakoval, da bo naša država delala z vso močjo na to, da se naše zadružništvo razvije in okrepi. Čehi pač zadružništvo upoštevajo in je l. 1922 dala vlada za zadružništvo 5 milijonov čehoslovaških kron, pri nas pa niti 2 milijona dinarjev. Da pa bo slika še bolj popolna, naj omenimo, da je Čehoslovaška približno za 95 tisoč kvadratnih kilometrov manjša od naše države.

V novem proračunu za leto 1924/25 je sicer kredit za poljedelstvo povečan za nekaj milijonov, ali kaj je to v primeru s celim proračunom, ko pa vemo, da je cel državni proračun povečan za okroglo 3 milijarde dinarjev.

Kmetija vzdržuje Jugoslavijo.

Pa poglejmo sedaj naše kmetijstvo in njegov proračun še malo z druge strani. Po statistiki izvoza in uvoza za leto 1921 odpade od našega celega izvoza, ki znaša okoli 2460 milijonov dinarjev, na čisto poljedelske pridelke okoli 1800 milijonov dinarjev, a na izdelke poljedelske industrije okoli 258 milijonov dinarjev, skupaj tedaj nad 2050 milijonov dinarjev. Če se še vzame, da daje kmetijstvo 90 odstotkov vsega prebivalstva pa najsibo posredno ali neposredno zaslužek in s tem sredstva za življenje, potem je očita njegova velikanska važnost. Naše kmetijstvo nas skoro vse vzdržuje, od njega se skoro vse zahteva in kmetijstvo vse to tudi daje.

Nepobitno dejstvo je, da je zadružništvo najboljši pospeševatelj vsega vsakega kmetijskega napredka in blagostanja. Samo po sebi se pa razume, da se brez zadružnega pouka ne more zadružništvo razširiti in uspevati. Če pa pogledamo državni proračun, vidimo, da država ne da za zadružni pouk niti pare. Res je, da dobi zadružništvo nekaj iz dohodkov državne razredne loterije, ali to so tako majhni zneski, da pokrijejo komaj desetino potreb.

Odkod zlo?

Taka je torej skrb države za naše kmetijstvo in zadružništvo. Za kmeta v Belgradu nimajo srca. Pa saj ni čudno! Na poljedelskem ministrskem stolčku sedi navadno advokat ali pa celo mesar, toda pravega moža, ki bi imel srce in odprte roke, takega ni. Belgrad zahteva od kmeta težke davke v denarju in krvi, s tem mislijo, da je potem kmet od vseh strani dobro podprt.

Kako se je poprej delalo za kmeta, ko smo imeli svoj deželni odbor, ko so sedeli v njem možje od SLS, čeprav so bili skromni dohodki. Kmetijstvo je podpiral v vsakem oziru, gradil vodovode, ceste, mostove, dajal podpore za vzorne hleve, svinjake, nosil stroške za kmetijski pouk, pospeševal

ureditev hudournikov, osuševanje močvirij itd. Vsega tega danes ni in še ne bo tako dolgo, dokler ne bomo mi s a m i gospodari svojega denarja. Denarja je dovolj le za vojsko in za belgrajsko porodico.

Da pa bo slika še bolj popolna, naj omenimo še to, kar se dogaja v zadnjem času. Kmetijske strokovnjake mečejo na cesto, jih gonijo v pokoj, tako da bo treba zapreti še celo kmetijsko šolo na Grmu, last bivše kranjske dežele, če bo šlo tako naprej.

Tako postopa s kmetiskim stanom veslrsbki centralizem, ki sta ga pomagala zgraditi Pucelj in Zerjav.

Kmetijska družba.

Ko se je leta 1919. del liberalcev — med njimi podpredsednik demokratske stranke, g. Pucelj odcepil od demokratske in se oblekel v kmetško kamizolo, so ti novi prijatelji kmetijskega ljudstva z dejansko podporo tedanjega ravnatelja začeli takoj s političnim naskokom na Kmetijsko družbo. Na občnih zborih podružnic so uganjali največja nasilstva, izzivali so pretepe in poboje. Mnogo občnih zborov se sploh ni moglo zvršiti, drugih se pristaši sploh niso več udeleževali, ker se niso hoteli izpostavljati nasilstvom in izzivanjem samostojnih podeželskih magnatov, trgovcev in kramarjev. Ko niso kljub velikemu terorju dobili večine delegatov zase, so nastopili na občnem zboru Kmetijske družbe z nasiljem, pretepom, pitjem, tako da se občni zbor te strokovne organizacije ni mogel vršiti. Z naše strani so nasproti tem ljudem, ki po pravih Kmetijske družbe po veliki večini sploh člani ne bi mogli postati, nastopali z rokavicami in s skrajno obzirnostjo. Pustili so jih razbijati občne zbornice, uganjali nasilja in za plačilo za to izvorno delo v prosep kmetijskega stanu so jim potrjevali občne zbornice in delegate, ki so bili povsem nezakonito izvoljeni.

Kmetijska družba je imela med tem časom veliko število članov in je kljub povojnim razmeram dobro in uspešno delovala. Samo ob sebi razumljivo, da je bila med člani velikanska večina pristašev SLS. Na občnem zboru, ki se je vršil po razbitem občnem zboru, je bila sprejeta nerazumljiva sprememba pravil v tem smislu, da volijo samo kranjski delegati predsednika Kmetijske družbe in da volijo tudi večino odbera.

Na ta način bi lahko imela Štajerska dve tretjini članov, v odboru Kmetijske družbe pa ne bi mogla nikdar imeti odločilne besede. To so samostojneži dobro vedeli in so začeli z velikanskim nasiljem na Kranjskem. Občni zbori podružnic so postali prava bojišča, z nasiljem in protizakonitostmi so si samostojneži v resnici priborili na Kranjskem par glasov večine. Kljub vsemu nasilju so pa imeli pristaši SLS skupaj s kranjskimi in štajerskimi delegati veliko večino.

Načelstvo Kmetijske družbe se je vendar okorajžilo in ni hotelo pred nasiljem samostojnežev zlesti pod klop. Tedaj je pa priskočil svojim ljubljenskim sinovom na

pomoč sam dr. Zerjav. V politiki so samostojneži plesali vsikdar tako, kakor je živžgal ta strastni sovražnik vsega, kar je v kakršnemkoli stiku s krščanskimi načeli in krščanskim javnim življenjem. Razpustil je kratkoma glavni odbor Kmetijske družbe in je postavil gerenta v osebi samostojnega uradnika. To dejanje dr. Zerjava pomeni največjo protizakonitost in brezprimerno nasilje. Danes točijo liberalni in samostojniški listi solze, češ, da se je zgodila krivica. O tem bomo še govorili in dokazali, da to ni res. Takratno nasilje je bila pa največja protizakonitost. Zakaj Kmetijska družba je društvo in po društvenem zakonu nima nobena vlada in noben Zerjav na svetu pravice, da razpušča društvene odbore in jim postavlja gerente. Društva so avtonomna, saompravna in imajo pravico, da svoje stvari sama urejajo. Vlada ima satno to pravico, da društva priznava in jim pušti v cellem obsegu samoupravo, ali pa, da jih popolnoma razpusti in razlene. V nobenem slučaju in nikdar pa nima pravice, društvom, pa bodi katerekoli vrste, postavljati gerente. Kdo je zanesel politiko v Kmetijsko družbo? Tisti, ki se sedaj pohujšujejo. Iz političnih razlogov so pogazili društveni zakon in izvršili najhujše nasilje.

V znamenju tega nasilja in protizakonitosti, v znamenju protizakonito izvoljenih samostojniških delegatov se je nato vršil pod vodstvom samostojniškega gerenta — državnega uradnika občni zbor Kmetijske družbe. Na tem občnem zboru so se samostojneži z vladno pomočjo polastili te družbe, dasi, je bila med delegati velika večina pristašev SLS. In pod vlado te samostojniške večine se je začelo ono gnusno gospodarstvo, ki je imela za posledico tako žalostno usodo... V tem času je postala Kmetijska družba in njene podružnice stanovska organizacija samostojnežev, onih samostojnežev, ki so slovenskega kmeta s centralizmom obsodili na politično in gospodarsko propast.

Po smrti g. Pirca je prišlo vodstvo Kmetijske družbe na prvega podpredsednika, ki so ga izvolili Štajerci, na profesorja Jarca. Samostojneži so v drugič vpregli vlado v svoj voz in so nad družbo napravili zopetno nasilje in protizakonitost. Vlada jim je šla na roko, odstavila odbor in družbi postavila protizakonitega gerenta. Kdo je kršil avtonomijo, samoupravo družbe? Kdo se je vtikal v notranje zadeve družbe? Iz političnih razlogov zopet samostojneži! Kdo je oviral delo od občnega zbora zakonito izvoljenega podpredsednika, za katerim je stala, to stoji — velika večina delegatov in velikanska večina društvenih članov. Ali je čudno, če člani tega niso mogli trpeti in je odšla proti vsem tem nezakonitostim in temu nasilju pritožba na politično oblast, ki bi morala čuvati zakonita prava društev. Ni naša krivda, če ljubljanska politična uprava ni imela korajžje, da bi pomogla zakonu do veljave in pravice. Kako bi mogli to pričakovati od oblasti, ki je šla samostojnežem na lim in na njihovo zahtevno kršila zakon in imenovala gerenta. Če je imel v tem slučaju Belgrad, kamor so iz Ljubljane poslali slovensko zadevo v presojo, več pravičnosti in več razumevanja, da samostojneži kršijo zakon, mu je treba

šteti le v dobro. In če sedaj samostojneži o kučijah in zvezah, je to zanje le znak, da so ti ljudje zgubili vsak čut za zakonitost in da žive svoje borno politično življenje le od nasilja, korupcije in brezakonitosti. To je resnica o Kmetijski družbi.

Opozicionalni blok.

Kaj naj pričakujemo od takega bloka?

Nekaj tednov že polnijo listi svoje predale z ugibanji o takoimenovanem opozicionalnem bloku. Vse stranke v državi namreč uvidevajo, da je prva državna potreba vreči sedanjo vlado, ki s pomočjo kupljenih Nemcev in Turkov doma uganja korupcijo in naklada vedno nova bremena, na zunaj pa zna samo plesati kakor godejo Francozi in zadnji čas Lahji. Zato so se začeli razgovarjati načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, vodja muslimanov dr. Spaho, voditelj demokratov Davidović in srbski zemljoradnik Lazić o tem, kako bi nastopali skupno, da vržejo Pašičevo vlado.

Stališče naših poslancev v takem bloku ne bi bilo lahko. V demokratski stranki so namreč nekateri, kakor na primer Pribičević, ki so prav taki centralisti kot Pašić. Ti bi pač radi videli, da bi padel vodja radikalov, toda le, da bi potem sami nadaljevali njegovo delo. Poskusiti, da naši demokrati niso prav nič boljši kot srbski radikalji, smo imeli prilike več kot preveč. Radi tega si težko mislimo ta blok kot enotno fronto, dokler so zraven gotovi ljudje, ki spadajo bolj k Pašiću kot k opoziciji. Le, če bodo znali drugi trezni možje v demokratski stranki pritisniti te centraliste k steni, bi bilo upanje za kak večji skupen nastop.

Pa tudi verjetnost, da bi mogel tak blok sam vreči vlado, je majhna. Radikalji so močnejši kot vsa opozicija skupaj. Da bi vrgli Pašića, bi moralo iz radikalnega kluba izstopiti večje število poslancev, ki so z vladno korupcijo nezadovoljni. Res so med radikalji mnogi pošteni možje, ki obsojajo sedanji režim vladanja, toda ni posebno verjetno, da bi imeli pogum nastopiti proti sedanjim močtem. Eden je, ki more opoziciji dati moč in ta je Radić s svojimi 70 poslanci.

Kako je z Radićem? Kaj bi on rad?

Radić vedno bolj uvideva, kako nesposobno je ravnal, ker ni šel po zadnjih volitvah takoj v Belgrad. To so mu dopovedali zlasti Angleži, ki so mu svetovali, naj se s Srbi bojuje na parlamentarnih tleh. Toda čim bolj odnaša, tem težje je napraviti odločilni korak. Njegova največja želja so zato nove volitve. Po novih volitvah bi šel takoj v Belgrad. Ker sedaj ne vidi nikakega izhoda, je končno dal z Dunaja, kjer se sedaj nahaja, svojim poslancem dovoljenje, da smejo v Belgrad, če nikakor ni mogoče drugače vreči Pašića. Ko se je 26. januarja mudil dr. Korošec v Zagrebu, so mu radićevci povedali, da gredo na pomoč v skrajnem slučaju. Pri veliki spremenljivosti tega hrvatskega voditelja pa vendar ni gotovo, kaj se zgodi. Preveč se na Radićevo spreobrnitev in njegov prihod v Belgrad ne smemo zanašati.

Od avtonomije ne odnehamo.

Naša stranka je demokratična in v njej ne odločuje vsega eden kakor pri radičevcih. V tej zavesti je prišel načelnik naše stranke dne 28. januarja poročat v Ljubljano izvršilnemu odboru SLS o pogajanjih v zadevi opozicionalnega bloka. Po daljšem in temeljitem razgovoru so podali navzoči sledečo izjavo: Izvršilni odbor je vzel poročilo načelnika dr. Korošca na znanje in mu dal vsa potrebna pooblastila za nadaljna pogajanja v okviru strankinega programa. — To se pravi, da od avtonomije, ki je ena naših pglavitnih zahtev, ne odnehamo. Lahko naši poslanci stopijo v blok, ki hoče vreči sedanjo vlado, in prav je, da to store, toda vedno bodo imeli pred očmi zahtevo po slovenski avtonomiji. In če pade sedanja vlada in bi se sestavljala druga, bi mogli naši vanjo le, če se jim zagotovi izprememba sedanjo nesrečne ustave. Le v tako vlado, ki bi imela resno voljo delati za izpopolnitev naše pglavitne zahteve, bi mogli vstopiti naši možje. Vsaka vlada, ki bi hotela ostati dalj časa na krmilu, bo morala to upoštevati ali pa iti v nove volitve, da spet pride ljudstvo do besede.

Ko so začeli govoriti o opozicionalnem bloku, je liberalno časopisje zavpilo, da mi odnehamo od svojega programa. Omahljivci so hoteli zbegati s takimi ugibanji. Mi pa nič ne ugibamo, ampak gremo po jasno začetni ravni poti, ki nas bo tudi vodila do zmage naše avtonomistične misli.

Proti sv. Očetu.

Slovensko svobodomiselnno časopisje že dalje časa, zlasti pa odkar je podaril Pašič Reko Italijanom, besno napada Sv. stolico zaradi preganjanja slovenskih in hrvaških duhovnikov in vernikov. Framazonsko časopisje očita sv. stolici pristranost, češ, da tudi ona podpira raznarodovanje našega slovenskega in hrv. ljudstva v Primorju in na Goriškem in da niti ne protestira proti nasilnemu postopanju laških civilnih oblasti napram našim rojakom. Liberalno časopisje vedoma laže samo zato, da more udariti po katoličanih. Liberalni pisarji prav tako dobro vedo, da se je papež že ponovno zavzel za naše rojake in preganjane duhovnike. Vemo pa popolnoma zanesljivo, da Sv. stolica ni bila vselej obveščena o položaju, v katerem se nahaja slovenščina in hrv. duhovništvo in verniki. Med tiste, ki so v prvi vrsti dolžni, da obveščajo Sv. stolico in da posredujejo za naše rojake, spada gotovo poslanik naše države pri Vatikanu. Ta bi bil lahko svojo diplomatsko intervencijo (državniškim posredovanjem) pri Vatikanu lahko olajšal položaj Sv. stolice napram laški vladi. Toda mi nismo ne slišali, ne čitali, da bi bil poslanik naše države v tem pogledu sploh kaj podvzel pri Vatikanu. Tudi nismo slišali, da bi bilo framazonsko časopisje kdaj pozvalo našo vlado, da v tem oziru kaj naroči svojemu vatiškanskemu poslaniku. Nagibi, ki vodijo slovensko in drugo jugoslovansko framazonsko časopisje, da napada Sv. stolico, izvirajo zgolj iz mržnje do katolicizma.

Tisti, kateri zahtevajo od Vatikana, da izzove spopad z laško vlado zaradi njene postopanja z našimi rojaki, naj se spomnijo tudi na to, ali je naša vlada sploh kaj storila, da se obvaruje naše ljudstvo pred laškim nasilstvom v tistem delu Dalmacije, katerega je držala Italija več let zasedenega. Tukaj pa je treba priznati, da je bil položaj belgrajske vlade neprimerno lažji, ker je bilo to ozemlje naše in bi se vsa ta nasilja zamogla spraviti pred mednarodni zbor (Društvo narodov). Sploh belgrajska vlada, v kateri sedi cel kup brezverlih ministrov, nikdar ni storila svoje dolžnosti za naše rojake, dočim je Sv. stolica že parkrat povzdignila svoj glas za naše ljudi kljub težkemu položaju, v katerem se nahaja.

Da je Sv. stolica pri raznih priložnostih dokazala, da obsoja sleherno preganjanje naših duhovnikov in vernikov, nam dokazuje tudi odgovor, katerega je poslala Sv. stolica nadškofu dr. A. Bauerju na poročilo, ki so ga jugosl. škofje po svoji konferenci v avgustu pr. l. poslali sv. Očetu in v katerem se poleg drugega nataja tudi težka pritožba nad preganjanjem, katerega mu so neprestano od laške okupacije dalje podvrženi duhovniki in verniki slov. in hrv. narodnosti. K vsemu temu zamoremo dodati še slučaj tržaškega škofa dr. Fogarja, katerega laška vlada ne mara priznati, ker ji ni zadosti Taljan.

Sv. stolica bi se bila večkrat zavzela za naše sorojake, če bi bila stalno točno obveščena in če bi — kakor že omenjeno — vatiškanski poslanik naše države vršil svojo dolžnost. Zato pa smo jugosl. kat. škofom še toliko bolj hvaležni, ker skrbe za zboljšanje verskega in narodnostnega položaja naših sorojakov in se zanje zavzemajo, dočim jugoslovanski svobodomiselnici dosedaj niso storili nobenega uspešnega koraka, razen da Orjunci v Unionski dvorani kažejo svoje pesti Italijanom.

Za letnik 1899.

Upit gospodu ministru vojne in mornarice v Beogradu.

Gospod minister! Že večkrat smo se obrnili do Vas radi oprostivte l. 1899. Vojski tega letnika so skoro vsi že služili v bivši Avstroogrski in deloma po več mesecev tudi v Jugoslaviji. Veliko od teh vojakov si je že ustanovilo svoje domove in imajo skrbeti za svoje družine. Kljub temu, da imajo že vsi dosti vojaške službe, jih še vedno kličejo v službovanje in to večinoma na polni rok. Ker se s tem odtegnejo najboljše delovne moči za dobo 18 mesecev posameznim stanovom, ki so v današnjih težkih gospodarskih razmerah s tem težko prizadeti in to posebno kmetški stan, temelj naše države, se obračava ponovno na Vas, gospod minister, ter Vas vprašava sledeče:

Ali ste voljni nemudoma izdati naredbo, da se vojski l. 1899 oprostijo aktivne vojaške službe ter takoj odpustijo domov?

Belgrad, dne 29. januarja 1924.

Janez Štrein, nar. poslanec, Anton Sušnik, nar. poslanec.

Anglija. Najpomembnejši dogodek, kar smo jih doživeli po svetovni vojni, se je zgodil 1. februarja t. l., ko je angleška vlada sklenila, da brez vsakih predhodnih pogojev pravno prizna rusko sovjetsko vlado, katero je Anglija celih šest let bojkotirala in proti kateri je zlasti v prvi dobi vodila najljuteši boj. Svetovni politični položaj se bo vsled tega brezdvomno znatno spremenil. Ne da bi koga vprašala za dovoljenje, so je Makdonaldova delavska vlada odločila za ta korak in z njim prehitela vse druge velevlasti, ki bodo prej ali slej pricapljale za njo.

Reka. Na dan podpisa laško-jugoslovanskega »sporazuma« (27. pr. m.) so priredili reški fašisti velike parade, pri katerih je moralo vse, kar čuti laško, rado ali nerado sodelovati. — Zlato pero, s katerim je Mussolini podpisal »sporazum« glede Reke, je Mussolini daroval reškemu muzeju. K temu piše »Slovenec«, da spada tja tudi »sporazum«, Pašič in še to in ono. So popolnoma strinjamo.

Grčija. Zunanje politični položaj te države se je z Venizelosovim povratom znatno zboljšal in utrdil. Venizelos, ki uživa veliko naklonjenost Francije, se sedaj trudi, da pride v dobre stike tudi z Mussolinijem, ki se je v Krfski aferi pokazal kot prijatelj Grčije, predvsem pa dela na to, da utrdi položaj Grčije na Balkanu. V tem oziru je zanimiva izjava grškega zunanjega ministra, ki je izjavil, da bi bila ustvaritev balkanskega bloka za balkanske države koristnejša, nego je sodelovanje v mali antanti, ki služi čisto srednjeevropskim koristim.

Wilson. Bivši predsednik ameriških zedinjenih držav znani Wilson, je zelo nevarno obolel. Zdravniki malo upajo, da okreva. — V enakem položaju se nahaja tudi znani ameriški (dolarski) milijarder Rockefeller, ki že dalje časa hudo boleha in so zdravniki že popolnoma obupali nad njegovo ozdravitvijo. Zanimivo je, da je sedanji ameriški predsednik Coolidge strogo naročil zdravnikom, da ga morajo vsako uro obveščati o Rockefellerjevem položaju.

Romunija. Zbornica je odklonila francosko posojilo v znesku 100 milijonov frankov, ker ne mara sprejeti pogojev francoske vlade, ki zahteva kot jamstvo zastavitve vseh dohodkov, ki jih romunska država prejema od petrolejske industrije.

Nemčija. Število brezposelnih je naraslo na 4 do 5 milijonov. Če se prišteje k temu številu še rodbinski člani brezposelnih, potem dosega to število približno četrtino prebivalstva. Vsled prizadevanj sedanje vlade je naraščanje števila brezposelnih v zadnjem času pojenjalo in se po malem javlja že padanje.

Prilporočamo vsem rodbinam Kolinsko cikoro, izvršten pridatek za kavo.

Prijeten in jajeast okus je znak testenin »Pekatec«. Ako jih kuharica skrbno pripravi, je ali boljše jedi te vrste.

NOVICAR

»DOMOLJUBA« USTAVIMO

pričenši s prihodnjo številko. Pričenjoča 6. številka je torej z a d n j a, ki jo prejmo še vsi naročniki. — Požuri naj se torej s plačilom naročnine vsak, kdor še ni poravnal vsaj poletne naročnine.

d Ali berete »Domoljuba«? V zadnjem času opažamo, da marsikateri »Domoljubov« naročnik preprosto prebere svoj list. — Večkrat se zgodi, da prezre ravno tisto notico, ki je prav njemu namenjena. Berite torej vse.

d Knjižnica »Dekle z Močevja« je dotiskana in jo je tiskarna oddala danes knjigovoznici. Knjigovsko delo bo dovršeno v par dneh in upamo, da jo bomo koncem tega tedna lahko začeli odpošiljati. Prejmo jo zanesljivo zastopaj vsi novi naročniki in vsi stari, ki so že poslali denarne zneske zanjo. Predno bo izšel naslednji »Domoljub«, jo bodo imeli že vsi v rokah.

d Papež bo govoril po radio. Neka radio družba se je ponudila papežu, da mu hoče v Vatikanu inštalirati mogočni radio aparat, da bo namestnik Kristusov lahko celemu svetu govoril. Pravijo, da bo papež ponudbo sprejel in se te velike tehnične pridobitve poslužil. Z ozirom na to, da je moralna moč papeštva med vojsko in po vojski silno zrasla in še vedno raste, bodo njegove besede na razvoj svetovnih dogodkov zelo vplivale. Komu se je pred stoletji samo sanjalo, da pride čas, ko bo papež lahko v Rimu osebno govoril n. pr. ameriškim škofom in prisostvoval razpravam njih krajevnih zborovanj. Danes on lahko skliče splošni cerkveni zbor v Čikagu in mu sam načeljuje iz Vatikana. V resnici velik je človeški duh, čudovite njegove iznajdbe, a srce je majhno. Z razumom objema že ceili svet in govori z njim, v njegovem srcu je pa tako malo prostora, da niti bratje in sestre istega naroda ne najdejo v njem prostora.

d Vešala odpravljena. Izšla je naredba, po kateri se smrtna sodba ne sme več izvrševati z obešanjem, temveč z ustrelitvijo.

d Škofovska konferenca se je vršila v Zagrebu. Došel je tudi minister vere dr. Janič (pravoslavni duhovnik), ki je prisostvoval konferencam, ko se je obravnavalo o pogodbi med sv. Stolico in našo državo.

d Posnemanja vredno. Zadnjega januarja so prvi letošnji rekruti odhajali k vojakom. Opazovali smo mlade fantje, ko so s težkimi kovčki obloženi samozavestno korakali po ljubljanskih ulicah. Veselelo nas je, da so povečini opustili ostudno kričanje in razgrajanje in so se dostojno vedli. Upamo, da boste tudi ostali fantje, ki boste v prihodnjih tednih odhajali, s treznim in dostojnim obnašanjem pokazali, da ste sinovi kulturnega in civiliziranega naroda slovenskega.

d Železniška uprava je odredila, da se bodo letos vojaški novinci v zakurjenih vozovih vozili k svojim garnizijam. Upamo, da

se bodo podrejeni organi držali te odredbe, da ne bo zopet vsled mraza zbolelo in pomrlo toliko naših fantov, kakor se je to zgodilo pred dvema letoma.

d Okrajno glavarstvo v Ljubljani pošilja županstvom neke tiskovine, ki so pisane samo v srbskem in hrvaškem jeziku. Opozarjamo prizadete gospode na člen 3. vidovdanske ustave, ki se glasi: »Službeni jezik kraljevine je Srbsko-hrvaško-slovenski.« Mi, ki nismo juristi, razumemo to tako, da se ima uradovati v srbskih pokrajinah srbsko, v hrvaških hrvaško, v slovenskih pa slovensko. Če gospodje pri glavarstvu ta člen ustave drugače razlagajo, jih prosimo, da nas pouče. — Pripominjamo, da ne pomagaj izgovor, da je tiskovina natisnjena v Belgradu. Če so gospodje poskrbeli, da se je neka druga okrožnica iz Belgrada, ki je popolnoma trgovskega značaja, v razumljivi slovenščini pošiljala županstvom, zakaj se ne potrudijo tudi v gori omenjenem sluščaju!

d Odstranitev smodnišnic z ljubljanskega polja. Smodnišnice bodo vendarle odstranili z ljubljanskega polja. Mestna občina ljubljanska je že kupila potrebno zemljišče za Soteskim hribom (med Čeručami in Trzinom), kjer bodo postavili nova municijska skladišča. Smodnišnice so po zahtevi vojaške oblasti že toliko izpraznili, da za sosednja pošlopja ni nobene nevarnosti več. Vojaška oblast je sedaj tudi dovolila vselitev v nove hiše Pokojninskega zavoda, ki so jih lani zgradili v neposredni bližini smodnišnic. Projektirano je na ljubljanskem polju še več stavb, ki jih bodo zgradili v bližnji bodočnosti, kar je do sedaj vojaška oblast zabranjevala.

d Prošnje za skrajšan rok ali za oprostitve vojaške službe se morajo vlagati pri vojnem okrožnem poveljstvu (v Ljubljani, Celju, Maribor). Nekateri prošilci so pošiljali prošnje naravnost vojnemu ministru. S tem pa so samo zavlačevali rešitev, ker ministrstvo pošilja vse omenjene prošnje nazaj okrožni komandi, ki je v I. stopnji pristojna za reševanje. Prizive proti rešitvam okrožne komande je pa pošiljati divizijski oblasti. Najbolje je, da prošilec odda vloge županstvu, ki jo nato pošlje pristojni vojaški oblasti.

d Po devetih letih ujetništva. 12. januarja se je vrnil v Subotico Jožef Kovač. Bil je l. 1914. ujet pri Lublinu in je večji del svojega ujetništva prebil na Kitajskem. Povedal je, da je sedaj tam še okrog 5000 ujetnikov, med temi 4000 jugoslovanskih, ki nič ne vedo o domovini.

d Draginje ni. V Ljubljani vse pleše. Vse plesne dvorane so natlačeno polne večer za večerom, noč za nočjo. Mlade kratkokrilke bežijo v poznih večernih in zgodnjih jutranjih urah na svoje domove, prenuoge z ovenelim in usahlim mladostnim cvetjem v srcu. Celo gospe se gnetejo po plesiščih z dragocenimi oblekami, ki pa komaj pol života pokrivajo. Gosposka Ljubljana vedno bolj pada v moderno pagan-

stvo. Ni čuda: bere »Jutro«, se naslaja ob njegovih opolzkih romanih, noticah ter inseratih ter — — pada.

d Tako stoji v časopisih, namreč, da med »svobodomiselnimi« cerkljanskimi fanti na Gorenjskem v najvišji meri cvete pijačevanje in preklinjevanje. Ali ne bi mogli poštene Cerkljanci, katerih je večina, poskrbeti za svoje dobro ime in bi starši tem pobalinom dali pokusiti leskovega olja.

d Dve žrtvi modernega poganstva. Sredi januarja 1924 sta bili iz zagrebške porodnišnice s svojima dojenčema odpuščeni dve materi — Slovenki. V kratkih letnih cunjah, v raztrganih platnenih šolnih brez nogavic, brez vsakega vinarja sta prišli v snegu in ledu vsi prezeblji in drhteči, da izprosita pomoči zase in za svoja dojenčka. Tako bedni in napol nagi sta obšli mnogo vrat: bili sta na redarstvu, županstvu, v dečjih domovih, pri bogatih in uglednih družinah — toda nikjer nista našli usmiljenja niti sami niti njuna komaj 10 dni stara otročiča. A ta dva revna črviča nista bila zavita niti v cunje kakor njuni materi, marveč v — p a p i r l Materi sta ju morali stiskati na prsi, da nista zmrznila. Rednici nista vedeli ni kod ni kam. Končno sta v nekem uradu, kjer sta iskali pomoči, naleteli na usmiljenega uradnika, ki jima je iz svoje lastne revščine dal 100 Din, da sta se mogli odpeljati v svoji rotni občini blizu Ljubljane. — Ta slučaj pričča, kako pada moderna družba nazaj v poganstvo, ki ne pozna ljubezni do bližnjega in prepušča bednike, ki so večinoma njena žrtev, brez usmiljenja smrti in pogubi. Izjemo tvorijo le še posamezniki in sicer — sami bedni.

d Nad 200 oseb je zmrznilo v drugi polovici januarja v naši državi.

d S par konji se lahko sedaj prepelješ na blejski otok. Jezero je pokrito s 37 cm debelo ledeno skorjo.

d Nova vlaka na Gorenjsko. Na progi od Ljubljane do Kranja sta se zopet uvedla vlaka, ki sta svojčas že vozila. In sicer odhaja prvi iz Siške ob 8.54 ter vozi do Kranja, drugi pa odhaja iz Kranja ob 17.17.

d Vožnja z avtomobili po javnih cestah. »Uradni list« objavlja razpis, da se po državnih in ostalih cestah ne sme voziti s tovornimi avtomobili, ki imajo železne obroče na kolesih.

d Smrtna kosa. Umrla je 30. januarja po kratki mučni bolezni na Kopanju gđ. Lojzka Š k a n d e r, sestrična in gospodinja ondotnega gosp. župnika Kogovška. Bila je blagega in mirnega srca ter vneta za vse dobro. V vojnem času je stregla vojakom-ranjencem v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu. Pokopali so jo v Dravljah. Naj v miru počiva!

d Pod snežnim plazom. Dne 24. jan. so odšli iz Nemškega Ruta preko Stržiške planine proti Jugoslaviji štirje mladi moški, med njimi Franc Leban, ki je bil šele šest mesecev poročen. Nosili so vročo volne, da bi jo dali tkat tkalcu v Jugoslaviji. Malo pod vrhom pa se je začel meliti sneg pod nogami in zdrseli so s plazom vred v dolino. Franca Leban in Ivana Steudlerja je plaz pokopal in so ju vsa zlomljena mrtva izkopali. Enega izmed fantov je vrglo v stran in so ga našli kasneje z zlomljeno nogo in napol zmrznjenega, eden pa je ostal

v plazu bolj na površju ter se je sam izkopal iz snega in s težavo privlekel do Stržišča.

d Ljudsko gibanje. V 1000 m visoki župniji na Koprivniku v Bohinju je bilo leta 1923 rojenih 24, umrlo jih je 9; oklicanih je bilo 6 parov. — Vsa župnija šteje do 600 duš.

St. Vid pri Stični. 30. januarja se je tu poročil predsednik »Orlac br. Jožef Božič, slikar iz Zaboršta z Marijo Vencelj iz Petrušnje vasi. Bila sta oba vzgladna člana Mar. družbe. Z veliko vnemo in požrtvovalnostjo sta delovala pri vseh naših organizacijah. Želimo mnogo sreče in blagoslova Enako njihovim uglednim staršem kot plačilo za tako krščansko vzgojo svojih otrok!

d Zmrznil. Dne 22. januarja je bil semenj v Novem mestu, katerega je obiskal tudi Janez Jarc p. d. Ulčar iz Velikega Lipovca pri Ajdovcu. Domov grede je zaostal za drugimi sejmarji. Drugi dan so ga našli pri poti, seveda vsega prezmrznjenega. Pripehali so ga v bližnjo hišo, pomotoma ga spravili v gorko sobo, kjer je umrl takoj po prejemu sv. poslednjega olja.

d Alkohol. V Kamnici pri Mariboru je bila v neki gostilni veselica. Zvečer so se gostije skregali in neki hlapec je šel domov po puško ter začel streljati skozi okno v gostilno. Šest oseb je obležalo težko ranjenih.

d En milijon ljudi so v preteklem letu ruski boljševiki postavili ob steno in ustrelili, na stotisoče pa jih je vzelo konec v groznih boljševiških ječah.

d Zaloigra saško princezinje. Sotrudnik nekega francoskega lista je obiskal v Bruslju nekdanjo saško princezinjo, ki živi tamkaj v največji revščini. »Dolgo časa, tako je pripovedovala, sem živela od obresti kapitala, ki ga je naložil zame moj bivši mož, prejšnji saški kralj. Sedaj je ta renta valed padca marke uničena. Ko mi je v avgustu prejšnjega leta blagajnik v banki izplačal kot obresti 1 frank 75 santimov za tri mesece, sem od sramu skoraj omedlela. Pa sem vendar vzela. In sedaj učim po hišah italijanščino, prodajam od hiše do hiše čipke, svoje gospodinjstvo vodim sama, šivam obleko in sama snažim sneg pred vrati.« Pokazala je svoje žuljave roke. »In ti nemški kralji in princici, je nadaljevala, ki so bili l. 1918. prognani, so pravočasno svoje prenoženje zavarovali ter žive v blagostanju in razkošju, n. pr. bivši cesar Viljem ali moj bivši mož, ki ima v svoji vili v Sleziji 60 lakajev.«

d Župnik in cerkovnik zmrznila. Župnik iz Tilenbaha v zapadni Češki je šel na Silvestrov večer s cerkovnikom obhajati. Radi snežnega meteža pa sta zašla, opešala in zmrznila.

d Žiri. Žal preveč osebno. V tem oziru ne moremo hoditi po potih umazane »Domovine« in »Kmetijskega lista«.

d Koprivnik. Dopise s takimi osebnimi napadi, ki so vrhu tega še neresnični, pošljite »Domovini«, kamor spadajo in katere pristaš ste tudi.

POLITIČNI ZAPISKI

p Proračun za leto 1924-25. Finančni minister dr. Stojadinović je predložil narodni skupščini proračun. Priznal je, da je dosegel ravnotežje med dohodki in stroški le z davčno preobremenitvijo prečanskih krajev. Povedal je, da se je dinar dvignil tekom enega leta od 5.35 švicarskih frankov na 6.50 (100 dinarjev). Vrednost izvoza je narasla na 8 milijard dinarjev, dočim uvoz znaša samo 7 milijard, kar je za državno bilanco zelo ugodno. Potem je še izjavil minister, da se novi bankovci kljub denarni krizi ne bodo tiskali.

p V narodni skupščini obravnavajo proračun. Naši poslanci so podali svoje pisane predloge, ki obsegajo 24 tiskanih strani. Cela zbornica priznava, da so ti predlogi izmed vseh najbolj vestno in pa stvarno sestavljeni.

p Proti kuluku. Znano je, kakšen odločen boj so započeli naši poslanci proti kuluku, ki ga nam je hotel naložiti Pucelj-Zerjavov centralizem. Odločen nastop naših poslancev je prisilil vlado, da je slovesno izjavila, da se v Sloveniji kuluk ne bo izvajal. In res se dosedaj še ni poskušalo, kar je zasluga naših poslancev, kadar pa zahtevajo oblasti sestavo seznamov, kdo je zavezan kuluku, kar je povzročilo županom mnogo dela in stroškov. Zato sta na seji narodne skupščine 31. januarja poslanca Vesenjak in Nemanič zopet z vso ostrostjo nastopila proti kuluku in izjavila, da slovensko ljudstvo ne bo kulučilo. Zanimivo je, da so izvajanjem naših poslancev morali pritegniti celo demokrati.

p V življenje in smrt za centralizem. Liberalci so imeli v nedeljo sestanek v Ljubljani. Sklenili so, da niti za las ne odnehajo od »ene zakonodajne skupščine in ene odgovorne vlade.« To se pravi: edini Belgrad in nihče drugi mora imeti vso in edino komando. Ljudje božji, le zastrupljajte se z »Domovino« in »Jutrom«, če vam centralizem nese, pa ga imejte.

p Načrti Puceljevih zaveznikov. V Belgradu je začel izhajati nov dnevnik radikalne stranke z imenom »Beograd«, ki proglašča za svoj program med drugim: nadvlado Srbov in pravoslavja v državi ter posrbljenje in popravoslavljenje vseh nesrbov. Ista stranka, ki izdaja ta list, izdaja v Ljubljani »Beograd dnevnik«, glasilo samostojnežev.

p Sporazum z Italijo ne bo predložen narodni skupščini. Pašić se boji slovenskih poslancev.

p Tržaški slovenski liberalci zadovoljni. Ko sta se peljala Pašić in dr. Ninčić iz Italije, sta sprejela v Trstu odposlanstvo slovenskih liberalcev: dr. Wilfana, dr. Slavika in dr. Čoka, ki so izjavili svoje veliko zadovoljstvo, da se je z Italijo dosegel sporazum.

p Kako je Pašić pozdravil Mussolinija? »Sluga sem pokoren!«

p Za belgrajske žepce. Prosvetno ministristvo bo ukazalo, da smejo v šolah viseti samo one kraljeve slike, ki jih bo določilo (Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj)

NAZNAMILA

DRUŠTVENA NAZNAMILA — za prireditve z vstopnino ali srečelovom bomo odslej priobčevali v »Domoljubu« le proti plačilu pristojbine, ki znaša 1 krono za vsako besedo. Besede z ene ali dvema črkama ne štejemo. Gg. društveni tajniki naj pri pošiljavi naznanila pristojbino sami izračunajo znesek prilože v denarju ali pisemskih znamkah. Naznanil brez priloženo pristojbine se bomo objavljali.

n Hranilnica in posojilnica v Motniku vabi vse zadružnike kakor tudi vse, ki se brigajo za razvoj zadružništva, da se udeležijo njenega rednega občnega zбора, ki se bo vršil v nedeljo dne 10. svečana ob 3 popoldne v sobi hranilnice v župnišču. Na svidenje v obilnem številu!

n Št. Rupert. V nedeljo, dne 10. februarja t. l. se vrši ob 3. uri popoldne v dvorani pevski koncert z bogatim vzporedom. Prijatelji petja, domačini in iz okolice vljudno vabljeni.

n V Lesah pri Brezjah bo v nedeljo 10. t. m. ob 9. predavanje o davkih. Predavatelj pride iz Ljubljane. Vabljeni vsi!

n Okrajna obrtna zveza v Novem mestu vabi svoje člane k občnemu zboru, ki bo v nedeljo, dne 17. februarja ob 1. popoldne. — Tudi oni, ki dosedaj še niso člani naše Zveze, pa žele pristopiti, naj pridejo.

n V Smartnem pri Litiji bo v nedeljo, 10. februarja ob 3. popoldne velika burka »Pri belem konjčku.«

n Razpored 8dnevnega kmetijskega tečaja v Trebnjem od 2.—10. februarja smo prejeli šele koncem prejšnjega tedna. Toroj prepozno. Gospode prireditelje prosimo.

ministrstvo. To se pravi, da bo zopet zastlužil belgrajski cincar.

p Izprememba strankinega imena. Bujevsko-šokačka stranka, katere poslanci so člani Jugoslovanskega kluba, je izpremenila svoje ime v »Avtonomistična stranka Vojvodine«.

p Generalni štab ruskega generala Wrangla se preseli iz Belgrada na Francosko.

p Wilson umrl. Bivši predsednik Zedinjenih držav, ki je med vojsko in ob prevratu zelo veliko posegal v evropsko politiko, je umrl. Znane so njegove točke — 14 po številu — pod katerih vplivom je razplamtela v avstrijskih deželah slovanska agitacija za osvoboditev, kar je bil tudi velik vzrok, da je avstrijska fronta odpovedala in je cesar Karl pristal na osamosvojitve narodov.

p Naslednik Lenina je Rykov. p Češkoslovaška vsako leto znižuje stroške za armado in skrčuje število vojakov.

p Rešena uganka. Tika-taka, tika-taka, kdo je to? Odgovor: G. Pucelj, ki niha zdaj k eni stranki, zdaj k drugi. Doma je zvezan z radikali, v Belgradu je zvezan z zemljoradniki. Oni, ki so pravilno rešili uganko, dobijo knjižico »Dekle z Močevca«, kakor hitro izide.

UGODNA PRILIKA! Manufakturno blago, kakor: sukno (stofi), hlačevina, volneno blago za ženske, platno za rjuhe, cvilb, šifon, cefir itd. napredaj po 10—20 odst. znižani ceni pri: MIH. LAPUH, škofjaloka, Spodnji trg. Ostanke pod lastno cenol

no, da nam take objave pravočasno pošljejo.

n Dolenja vas pri Ribnici. V četrtek na dan sv. Valentina, 14. t. m. se vrši semenj, živinski in kramarski.

n Društvo babie naznanja, da se vrši redni letni občni zbor dne 18. februarja ob 11. uri dopoldne v cerkovnikovi hiši (dvorana v I. nadstr.) poleg cerkve sv. Petra. Prošnja za polovične voznje je šla v Beograd in upamo, da bo odobrena. — Odbor.

«Jadranska Banka», Beograd. Ovih dana vodjeni su pregovori u cilju ostvarenja uže poslovne veze «Jadranske Banke» u Beogradu sa «Srpskom Bankom» u Zagrebu, «Hrvat. Slav. Zem. Hipot. Bankom» u Zagrebu i «Podunavskim Trgovačkim A. D.» u Zagrebu. Pregovori su zaključeni sa povoljnim rezultatom, koji osigurava «Jadranskoj Banci» potrebna sredstva za uspješan razvitak njenih poslova.

n Škocjan. Prepozno!

Preklika. Podpisana preklujem vse žaljive besede o nepoštenju g. Franceta Valjavca, ki sem jih govorila, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Pulovče, 5. februarja 1924. — Frančiška Papler.

Pfaff šivalni stroji

so najbolj priporočljivi. — Cene solidne. Plačljivo na obroke.

IGN. VOK

LJUBLJANA & NOVOMESTO.

Pozor! Preselitev!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

»Vzajemni posojilnici«

v Ljubljani — R. E. S. Z.

ki se je PRESELILA iz hñe Uršlunškega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na MIKLOŠIČEVI cesti poleg hotela «UNION». — Hranilne vloge se obrestujejo

po 6%

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. — Vloge v tekočem računu se obrestujejo

po 5 1/2%, vez. tudi po 6 1/2%

VARNOST za hranilne

vloge je ZELO DOBRA, ker poseduje Vzajemna posojilnica relativno večino delnic stavbne delniške družbe hotela «Union» v Ljubljani. — Vrhuboga je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tuji inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah. 5881

je poplačan trud in delo gospodinje, ako pri pranju uporablja dosledno

samo

milo „Gazela“

SIROM · DOMOVINE

CERKLJE OB KRKI.

V nedeljo, dne 27. januarja smo imeli v novi društveni dvorani prvo predstavo »Kovačev študent«. Igralci so svoje vloge nadvse dobro izpeljali. Obisk je bil nenavadno velik. — V ponedeljek 28. januarja je umrla Ana Omerza, žena bivšega župana in mati učitelja šolskih bratov na Dunaju. N. v m. p. 1—

LOŠKI POTOK.

Neki tukajšnji lesni industrialec misli, da je njemu vse dovoljeno. Občinski odbor ga je že ponovno opozoril, da naj odstrani hlode in trame iz glavne ceste. Škoda je za cesto, ker taka teža lesa gotovo ne vpliva dobro na škarpo, ki je na spodnji strani ceste. Bliža se semenj in kam naj sejmari postavijo svoje štante? Kar na sredo ceste in vozniki naj vozijo po stranskih ulicah. Še toliko dostavimo, da bo prav ta gospod ob času volitev klical ljudem: le meni verjemite in name se zanesite, jaz že vem, kaj je za vas najbolje. O da bi njegovi besedi sledilo vsaj to, da v kratkem odstrani les s ceste in tako pokaže smisel za pravi dobrobit občine.

SOSTRO PRI LJUBLJANI.

Dne 29. jan. t. l. smo imeli v Društvenem domu sestanek radi prepotrebne električne razsvetljave. Udeležba je bila bolj slaba. Škoda, da se ni vršil tak sestanek že pred meseci, da bi ljudje dobili potrebna pojasnila o električni moči. Sedaj se jih je oglasilo v celi občini samo za kakih 260 žarnic, pa bi se jih moralo vsaj 1000, da bi mogli stopiti v dogovor s središčem na Fužinah, odkoder nameravajo napeljati električni tok k nam. Zglasiti bi se moral vsak, kdo želi električno razsvetlavo v svoji hiši do 1. marca t. l. in vložiti takoj za vsako žarnico 500 Din. Škoda bi bila, če bi splavala po vodi tako koristna stvar, katere se je marsikdo naših ljudi že več let veselil.

CRNOMELJ.

Tukajšnja Kmetska zveza se je začela dokaj pridno gibati. V septembru se je vršil občni zbor in od takrat imamo redne mesečne sestanke.

V nedeljo, dne 13. t. m. pa se je vršil ob obilni udeležbi shod SLS. Poslanec g. Nemanjč je v obširnem govoru obrazložil delo in napore Jug. kluba v Beogradu. Ob koncu je za svoja izvajanja, predvsem pa za svoj res požrtvovalni trud žel burno pritrdjevanje. Jugoslov. klubu pa so zborovalci z burnim pritrdjevanjem dali zaupnico in zahtevali, naj brez oklevanja vztraja na začrtani poti.

Tajnik Kmetske zveze kapl. Kos povdarja, da je »Domoljub« naše kmetsko glasilo. V Beli krajini pa je premalo, veliko premalo razširjen. »Domoljub« spada v vsako pošteno kmetsko hišo. Opozarja nadalje, da se vrše mesečni sestanki redno vsako drugo nedeljo v mesecu po tihi sv. maši. Naj se jih vsi člani vedno udeležijo. V kratkem se bo še bolj jasno pokazal po-

men naših sestankov. Najvažnejše vprašanje današnjih dni je, kako odpomoci strašni denarni bedi, ki vlada še bolj kot drugod pri nas. Na prihodnjem sestanku bomo razmotrivali o tem vprašanju. Upanje je, da se posreči pomagati ljudem do rednih mesečnih dohodkov.

Ob splošnem navdušenju zaključil predsednik gosp. Grahek dobro uspeli shod.

Se nekaj. Naši vinogradniki imajo še ves vinski pridelek nerazprodan. Kakovost je veliko boljša od lanske. Gostilničarji in vinski trgovci se opozarjajo, če hočejo imeti izvrstno kapljico, naj se zglasijo v Črnomeljski okolici.

GORENJI LOGATEC.

Gorenji Logatec. Po skoraj desetletnem spanju se je naše »Katoliško izobraževalno društvo« vendar zopet zbudilo k novemu življenju. Dne 25. novembra lanskega leta se je vršil občni zbor, ki ga ni bilo že od 2. februarja 1914, kjer se je izvolil nov delavni odbor. Z vojno odškodnino, ki so jo izplačali Italijani, se je za silo popravila dvorana, vpeljala električna razsvetljava, napravile nove klopi in kulise in nabavilo nekaj novih knjig. 18. januarja se že vprizorili igralci in igralko igro »Doma«, ki je jako dobro uspela in jo priporočamo vsem podeželskim odrom ter burko »Mnustasti muzikant«. 27. januarja so blekovački fantje in dekleta vprizorili žaloigro »Lovski tat« in burko »Eno uro doktor« v korist novim zvonovom na podružnici sv. Križa na Taborju. 2. in 3. svečana smo imeli prosvetni tečaj. Predavatelje nam je poslal »Prosvetna zveza«. 2. februarja je preuval dopoldne dr. Stanovnik o testamentih in dr. Puntar o sedanjem svetovnem položaju. Popoldne se je vršil izredni občni zbor, kjer smo sprejeli od P. Z. predlagano spremembo pravil ter prekrstili društvo v »Katoliško prosvetno društvo«. Pred občnim zborom je tajnik P. Z. obrazložil pomen društva in njegove naloge. Zvečer so nas pozabavali člani dramatičnega odseka z burkami: »Čašica kave« in »Anarhist«. V nedeljo 3. t. m. pa je zopet tajnik P. Z. zjutraj našim dekletom v več kot enournem predavanju pokazal, kako lepo in plemenito delo lahko vrše v društvu, ako zvesto izpolnjujejo društvena pravila in so res zveste in delavne članice, dopoldan pa je prav tako fantom pokazal njihovo delo v društvu. Obeh predavanj so se fantje in dekleta udeležili v jako lepem številu in bili gospodu predavatelju zelo hvaležni za njegove poučne besede. V kratkem ustanovimo pevski odsek, pozneje tudi fantovski in dekliški odsek ter hočemo tako delati na to, da ponese naše društvo res pravo, katoliško prosveto med naše farane.

IZ MOTNIKA.

V nedeljo dne 13. jan. se je pri nas vršil shod SLS, ki je bil številno obiskan. Na shodu je poročal poslanec g. Iv. Štrin o političnem položaju. Vsi zborovalci so odobraval delovanje Jugosl. kluba v parla-

mentu in so mu soglasno izrekli zaupnico, odločno se pa protestiralo, da bi v slučaju delitve Slovenije prikloplili občine: Motnik, Trojane in Spitališ k mariborski oblasti. Pripomniti se mora, da so pri zaupnici glasovali tudi taki, ki so po zadnjih volitvah oddali glasove za naše nasprotnne stranke. Takoj prihodnjo nedeljo dne 20. jan. so kričeči plakati napovedovali shod demokratske stranke, toda naši demokratarji, par po številu, so zaman pričakovali govornika. Udejevala se je narodna pesem: Vsi so prihajali, a njega ni blo, demokratarji so plakali sami doma.

IZ PREDDVORSKE OBČINE.

V l. 1923 se je v preddvorski občini povžilo vina 34.217 litrov, pive in žganja blizu 25.000 litrov, torej skupno okoli 60 tisoč litrov. Na eno osebo pride 23 letrov. Ta alkoholna pijača predstavlja vrednost 3 in pol milijona kron. V 'em ni všteto, kar se porabi doma ali v Kranju. — Te številke dajo veliko misliti.

IZ ŠTANGE.

Drugo nedeljo po Razglaš. Gosp. je imel okrajni načelnik Kmetске zvezo g. J. Gale zaupni sestanek članov župnijske družnice v Štangi ob prav številni udeležbi paznih poslušalcev v soli po zjutranji maši. Pojasnil nam je težki položaj kmela v sedanjem resnem času ter navdušil za organizirano samopomoč v težkem boju za obstanek. Zato pa treba kmetu pouka in zopet pouka ter strumne, zavedne organizacije Z obljubo, da se kmalu zopet vidimo pri resnem organizatoričnem delu — so ob sklepu izrekli številni udeleženci svojemu načelniku popolno svoje zaupanje. — Bog živil

Preklc. Podpisani obžalujem vse žalivke, katere sem izrekel dne 16. dec. l. 1923 napram zasebni obtožiteljici g. Mariji Jeraj v Smledniku ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od zasebne obtožbe.

Kranj, dne 31. januarja 1924.

JOZE ČEBAŠEK, posestnik v Mošab.

Prporočam za ŽENINE in NEVESTE vsakovrstno pohištvo iz mehkega in trdega lesa po najnižji ceni. IVAN ZGONC, mizar in trgovec v CERKNICI št. 62. 647

Kje je mož?

GOSPODAR

Preizkusi gnojenje s čilskim solitarjem.

Kakor minula leta, namerava zastopstvo proizvajalcev čilskega solitra tudi letos izvesti preizkuse gnojenja ozimine s čilskim solitrom. Ti preizkusi imajo dvojen namen: prvič neizpodbitno ugotoviti učinek solitra na naši zemlji in drugič nuditi našim poljedelcem možnost, da se sami prepričajo o uspehih gnojenja z umetnimi gnojili. Preizkusi gnojenja pšenice in rži se bodo letos izvršili prav preprosto, da jih brez težave izvede lahko vsak kmetovalec. Vsak preizkus obstoji iz dveh parcel po 100 četvornih metrov površine, na pr. vsaka parcela naj meri ali 10 metrov po dolgem in širokem, ali po 20 metrov v dolžini in 5 metrov v širini itd. Za preizkus je vzeti prostor, ki je enakomerno razraščeno in kjer je ozimna dobro prezimila. Vsako parcelo je dobro zakoličiti in zaznamovati s tablico z napisom »Gnojenost tisto, ki se pognoji s solitrom in »Negnojenost, na katero ne pride to gnojilo, ampak služi le za kontrolo. Na »gnojenost parcelo je potrositi 1½ kg čilskega solitra, ki ga vsak kmetovalec brezplačno dobi od Delegacije, če se priglasi za izvedbo takega preizkusa.

Pri gnojenju ozimine je paziti na to, da se soliter spomladi čimpreje raztrosi, zakaj dosedanje iskušnje so pokazale, da je učinek tega gnojila tem popolnejši, čim ranjše pride rastlinam na razpolago. Najbolje je torej trositi tedaj, ko sneg skopni in začne trava poganjati. Važno je tudi, da soliter pred trosenjem fino zdrobimo, zakaj sčasoma se sprime v kepe, ter ga pomešamo s pepelom. Na tak način pripravljen soliter se enakomerno raztrosi po vrhu zelenih rastlin in pride pri vseh rastlinah do polne veljave. Prporočamo našim kmetovalcem, da se za te preizkuse pravočasno priglasi najkasneje pa do 20. februarja t. l. in sicer na naslov: Poddelegacija čilskega solitra, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 16. Potrebna množina gnojila se vsakemu prijavitelcu dopošlje po pošti s potrebnim navodilom vred. toda zavezati se mora, da bo preizkus natančno izvedel, pridelek (zrnje in slamo) natančno stehtal in po žetvi poročal Delegaciji. Na željo se dopošljejo brezplačno tudi letaki in brošure e uporabi umetnih gnojil.

Žganjekuha.

Žganjekuha ostane pod kontrolo finančne kontrole le v toliko, v kolikor pride v promet in porabo. Na tem načelu temeljijo novi tozadevni predpisi. Kuhanja žganja za lastno porabo iz sadnih snovi in vina je v splošnem brez vsake kontrole. Vsak zasebnik si torej lahko nabavi sadne snovi za kuhanje žganja za lastno potrebo. On ni podvržen nobeni kontroli in nima tudi nobenih dolžnosti glede prijave za ku-

hanje žganja. Samo oddati ali prodati ne sme izkuhanega žganja nikomur. Ako bi pa to vendar storil, mora poprej vsako oddajo, oziroma prodajo prijaviti finančni kontroli, oziroma kjer ni oddelka finančne kontrole, županstvu, kjer se plača trošarina in prejme potrdilo. Ako gre za žganje, ki ga je lastnik skuhal iz lastnih snovi, mora kupec plačati odpadajočo trošarino na žganje; v nasprotnem slučaju pa, ako gre za žganje, ki ga je lastnik skuhal iz kupljenih snovi, mora lastnik žganja plačati sam trošarino. Kotli, kakor jih posedujejo na deželi naši kmetje za kuhanje žganja za lastno potrebo, so vsi prosti vsake kontrole. Finančna kontrola ne bo vodila kotlov več v seznamu, jih ne bo pečatila in pečatov odstranjevala, ne bo več določevala in predpisovala dneva in ure za vršenje žganjekuhe in tudi nadzorovala več žganjekuh za domačo porabo. Edino, na kar bo finančna kontrola napram neobrtnikom še gledala, je to, da se ne bo proizvedeno žganje nezatrošarinjeno prodajalo, oddajalo ali sploh odsvojevalo.

To vse pa velja samo za one osebe, ki ne točijo alkoholnih pijač, kakor žganja, špirita, vina, piva, itd., ki ne trgujejo z njimi na debelo in ki se ne bavijo s pridelovanjem teh alkoholnih tekočin. Za osebe torej, ki se bavijo s prodajo alkoholnih pijač na debelo ali pa s točenjem (gostilničarji), ali pa s predelavo, veljajo drugi, strožji predpisi. Prodajalcem (predelovalcem) alkoholnih pijač se samo v slučaju, ako kuhajo žganje iz snovi iz lastnega zemljišča, dovoljuje za domačo porabo izvestna količina žganja brez plačila trošarine in to le tedaj, ako vsako leto do 15. avgusta prijavijo županstvu, da nameravajo izvrševati žganjekuhu iz lastnih snovi za domačo potrebo z navedbo števila hišnih članov. Ta ugodnost se nanaša izključno le na one primere, kjer se uporabljajo snovi iz lastnega pridelka brez kakih v to svrhu nakupljenih snovi. Ako te prijave pravočasno ne izvrše, izgube za dotično proizvodno dobo (leto) pravico do trošarine prostega žganja za lastno potrebo. Oni sicer lahko kuhajo — na katerikoli žgalni pripravi brez vsake kontrole, a zavezani so vsak proizvod žganja, ki ga izkuhajo iz sirovin lastnega pridelka, prijaviti oddelku finančne kontrole. Ta ga zapisuje v posebno beležnico in v register. Žganje ima prodajalec hraniti v prostorih, ki so ločeni od prostorov, kjer se shranjujejo pijače za točenje.

O žganju, ki ga torej gostilničar izkuha iz lastnih snovi, mora voditi takozvani »register o žganju, skuhanem iz sirovin lastnega pridelka. Ako tega registra ne vodi točno, ali pa, ako ne shranjuje žganja, dovoljenega za domačo potrebo brez plačila trošarine, ločeno od onega žganja, ki je določeno za prodajo, se kaznuje gostilničar prvokrat s 1000 Din in v vsakem ponovnem primeru s 2000 Din.

V tretjo kategorijo oseb, za katere veljajo zopet drugačni kontrolni predpisi,

lahko prištejemo vse one osebe, ki izdelujejo žganje zaradi trgovine. Pri teh pravilnik predpostavlja, da kuhajo žganje ali iz kupljenih snovi ali pa iz kupljenih in lastnih snovi. Vse te osebe, ki kuhajo zaradi trgovine samo tuje ali tuje in lastne snovi, ostanejo tudi v bodoče glede izdelovanja žganja pod finančno kontrolo. Te osebe se morajo pri izdelovanju posluževati takozvanega kontrolno-mernega aparata ali pa nabiralnika, ki si jih morajo v teku 6 mesecev nabaviti.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Vrednost denarja. Zadnje dni so vse tuje valute nekoliko padle. 5. t. m. so bile vredne na zagrebški borzi: lira Din 3.65, češkoslovaška krona Din 2.45, dolar (denar) Din 83, dolar (ček) Din 84, francoski frank Din 3.90 do 4, dunajskih 1000 kron Din 12, švicarski frank Din 14.80 do 14.85.

g 5 milijonov zlatih kron dobi naša država te dni kot zadnji obrok od Avstro-ogrske banke na Dunaju, ki je v likvidaciji.

g Papirnatega denarja v naši državi je bilo v prometu glasom izkaza »Narodne banke« z dne 22. januarja za 5.718 milijonov 200 tisoč Din. Tekom enega tedna se je zmanjšalo število bankovcev za 92 milijonov 500 tisoč Din.

g Nov kovani denar. V našem finančnem ministrstvu so se v zadnjih dneh vršile konference v zadevi novih kovanih novčanic po 1 Din in 50 par. Te kovane novčance bodo nadomestile papirnatih novčanic omenjene vrednosti. Upati je torej, da se v doglednem času iznebimo izrabljenega in umazanega papirnatega drobiža.

g Vprašanje zamenjave kron slovenskim zadrugam v Julijski Krajini. Iz Rima prihajajo: Besedilo dodatne izjave ministrskega predsednika Mussolinija vladi SHS glede zamenjave kron slovenskim zadrugam v Julijski Benečiji se glasi nastopno: Kraljevska vlada Italije se obvezuje, da uredi čimprej vprašanje zamenjave kron slovenskim zadrugam v Julijski Krajini.

CENE.

g V Zadnjem Domoljubu je tiskarski škrat napravil več zamenjav števil pri označbi cen Gospodarske zveze ter s tem poznamo, da so veljavne le v naslednjem odstavku označene cene.

Gospodarska zveza notra sledeče cene: S e m e n a : Domača detelja, plombirana po 32 Din. Lucerna ali nemška detelja po 30 Din. Rdeča inkarnatka po 25 Din. Semenska pesa »Eckendorfer« po 36 Din. Semenska pesa »Mamuth« po 32 Din. Italijska ljujlika po 26 Din. Angleška ljujlika po 26 Din. Nemška ljujlika po 14 Din. Mačji rep po 25 Din. Gnojila: Superfosfat rudninski, 16% po 165 Din. Superfosfat kostni po 260 Din po 18 do 20%. Razklijena, bela kostna moka po 250 Din, 30 do 32%. Tomaževa žindra 18% po 180 Din. Kalijeva sol 40 do 42% po 150 Din. Kajnit 12 do 14% po 80 Din. K r m i l a : Lanene tropine po 4.50 Din za kg. Orebove tropine po 3.50 Din za kg. Klajno apno po 4 Din. Vinogradniške in kmetijske potrebščine: Drevesne škropilnice, bakrene po 400 Din. Modra galica po 11 Din.

Žveplo, dvojno rafinirano po 4 Din. Trierji, žitni čistilniki tt. Heid po 2900 Din znamke IA. Trierji, žitni čistilniki tt. Heid po 2800 Din, znamke IB. Mlatilnice na gepeljni pogon s siti in tresali po 6500 Din. Mlatilnice na ročni in gepeljni pogon po 4000 Din. Gepelji na 36 obr. 4500 Din, na 24. obr. po 4000 Din.

g Sejm s kožukovino se je vršil dne 21. januarja v prostorih »Balkana«, kjer je bilo prodanih: za ceno v Din

10 kož vidrinah	2000
140 „ kun belic in zlatie	2000 do 2750
835 „ lisic	500 „ 750
30 „ južbecev	150
2300 „ zajcev	10 „ 10
100 „ pohov	8
20 „ krtov	10
1000 „ veveric	20
80 „ srn	25
3 „ divje mačke	200
10 „ dihurjev	200 „ 250
2 „ volčji	300

Skupni izkupiček v prostorih Balkana prodanih kož je znašal okrog enega milijona dinarjev; približno za isto svoto se je prodalo kož popoldne v raznih drugih lokalnih ljubljanskih.

DAVKI.

g Koliko plačajo Jugoslovani na glavo davkov? Neki srbski list je izračunal, da odpade v naši državi na vsakega državljanca 862 dinarjev. Vštevisi vse ostale raznovrstne davščine, pride celo do številke 976 dinarjev. Če pa odštejemo one osebe, ki ne plačajo nobenega davka, pridemo do vsote, ki presega 1000 dinarjev.

PROMET.

g Trgovski promet med Italijo in Jugoslavijo prvih devet mesecev 1923 je znašal: uvoz iz Jugoslavije v Italijo 382 milijonov 178 tisoč 223 lir in uvoz iz Italije v Jugoslavijo pa le 221 milijonov 911 tisoč 154 lir. —

g Jadranska železnica. Vsled neuspešnosti bleerovega posojila in nemogočnosti, da bi se sklenilo novo večje posojilo, se je opustilo namero zgradbe Jadranske železnice čez Črno goro na Kotor. Na enem zadnjih kronskih svetov se je sklenilo, da se bo čimprej začelo z zgradbo jadranske železnice Belgrad—Sarajevo—Split. Razen tega se bo najbrže podaljšala proga od Metkovića do ustja Neretve (pristanišča Floče), kar znaša 20 km. To bo velikanskega pomena za izvoz iz Bosne in Hercegovine.

ZIVINA.

g Kvarantenske postaje za okuženo živino. Vprašanje poslanca G o s t i n č a r j a in tovarišev na gospoda ministra poljoprivrede in voda v zadevi kvarantenskih poslopjaj za okuženo živino na obmejnih postajah.

Nevarnost, da se zanese potom živinskih železniških transportov za inozemstvo v obmejne kraje govejja kuga, je, kakor kažejo izkušnje, precej velika.

Živina, ki se izvaja, je sicer pregledana po živinozdravnikih, toda to ne izključuje, da bi ne bilo med posameznimi živalmi bolezninosev, pri katerih se more v par dnevih — morda vprav ob granici

pokazati kužna bolezen, vsled katere tujezemski oblasti zavrnejo pošiljatev.

Taki okuženi transporti se pošiljajo nazaj na oddajno postajo, ali pa se živina požene na kake od vasi oddaljene kraje na pašnike.

V prvem kakor v drugem slučaju je nevarnost razširjenja kuge velika. Poslati osumljeno živino v večje klavnice vsebuje istotako nevarnost bolezni, po tudi nevolje ljudstva.

Z ozirom na te razmere je nujna potreba, da ministrstvo kmetijstva ustanovi pri vseh obmejnih železniških postajah ali v njih bližini kvarantenske postaje za opazovanje osumljene živine.

V ta namen naj bi ministrstvo poljoprivrede stopilo v stik z ministrstvom železnice, katero bi z ozirom na promet tudi moglo pripomoči, da se v bližini postaj postavijo potrebne zgradbe (hlevi) ali vsaj primerne barake.

Ker je stvar, kakor kaže slučaj v Kranjski gori, potrebna in tudi nujna, si vas, gospod minister, dovolim vprašati:

Ali ste voljni preštudirati to zadevo in ukreniti vse potrebno, da se čimprej ustanove po obmejnih železniških postajah kvarantenske (opazovalne) postaje za kužnih boleznih osumljeno živino? Jos. Gostinčar, Krenžar, Kugovnik, Brodar, Strcin, Stanovnik, Nemanič, Zebot, Bedjanič.

IZVOZ IN UVOZ.

g Izvoz lesa za kurjavo. Kakor je razvidno iz statističnih podatkov, se je izvoz lesa iz naše države za kurjavo znatno povečal. V letu 1923 je znašal 700 tisoč meterskih stotov, kar predstavlja vrednost 600 milijonov dinarjev. Največ tega lesa gre v Italijo, kateri sledi Francija. Znatno del izvoza gre tudi v Mažarsko.

g Uvoz konj v Češkoslovaško. Kompetentna ministrstva so dovolila za mesec januar in februar 1924 kontingent 1400 konj, ki se smejo uvoziti v Češkoslovaško.

RAZNO.

g Semenski krompir s Češke. Znano je, da naš krompir postaja slaboten in je razlina boleznim podvržen. Poslanec Brodar je posredoval pri poljedelskem ministru radi nakupa semenskega krompirja na Češkem.

g Kmetijski pouk v naši vojski. Pred kratkim se je pričelo z uveljavljanjem kmetijskega pouka v naši vojski. Te dni so se končali izpiti v prvem vojaškem kmetijskem tečaju. Izpiti so pokazali zelo dober uspeh ter je izpraševalna komisija predložila vojnemu ministrstvu, da se prično ustanavljati tečaji v celi vojski.

g Občni zbor sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo se je vršil dne 2. februarja v Mariboru. Tega občnega zbor se je udeležilo okoli 100 delegatov. Predsednik in v celi Sloveniji dobro znani sadjarski strokovnjak g. Humek je v svojem poročilu predvsem opozarjal na težave, med katerimi je bila prva pomanjkanje denarnih sredstev, kar je oviralo društveno delovanje. Društvo je štelu v preteklem letu 2131 članov, pač večko premalo, čeprav je Slovenija majhna. Skrbelo je za razna predavanja in izdajalo vzornik

(Dalje glej na naslednji strani spodaj)

GOSPODINJA

RAVNANJE Z OBLEKO.

Tisočake mora šteti, kdor si hoče zdaj omisliti novo obleko in če pogleda svojo staro, vidi, da je staro blago še vedno boljše kakor pravkar kupljeno in da bi bila sploh boljša, ko bi ne bila že vsa zamazana in tuintam presledkasta. Ko bi pa gospodar obleke ali njegova gospodinja pazili na staro obleko, jo šivali in gladili, bi bila še vedno za med ljudi. Treba je le malo skrb. Pa mi reče kdo: Nimam časa, pri delu ne morem gledati na snago. To so prazni izgovori. Snaga da res dela, je pa snaga red in red ti prihrani prihodnje delo; snaga je varčnost, je zdravje in lepota. Res je, da mora biti človek svojemu delu primerno oblečen, ni pa res, da mora biti zato umazan, tudi pri delu na kmetih ne. Najbolj umazani so navadno potepuhi in postopači. Poglejmo delavce, ko gredo od dela: ta je ves umazan, oni prav čeden; s tem pa ni dokazano, da je umazani bolj delal. Poglejmo kmete, ko prihajajo v mesto, ta je tako čeden, da je veselje, družega se drži slama in prah, kakor da ni bila obleka še nikdar okračena — to pa ni dokaz, da bi bil umazani boljši gospodar od čednega. Vprav nasprotno; dekleta in njih matere se ozirajo rade za čedno oblečenim fantom, pravijo: Poglejte ga, vedno je čeden, stara obleka je na njem kakor da je nova; dober gospodar bo.

Za gospodinjino ni kaj lepo izpričevalo, če so moški v njeni hiši posebno zanemarjeni v obleki, zakaaj dasi si očisti moški lahko obleko sam, je vendar navada, da reče svet: Poglejte ga, kako ima zanikarno gospodinjino.

Skrb za obleko je treba privzajati že otrokom, potem ostane vse življenje in človek ne ve, da ima to skrb. Že malček naj zvečer svojo obleko in lepo položi na klop ali na stol; kar je treba obesiti, pa naj lepo obesi; dokler pa otrok tega ne more, naj dela to mati pred njegovimi očmi, da se otrok že gledaje nauči. Večina otrok po-

meče zvečer svojo obleko kamor je, celo po tleh. Tako dela tudi mnogo odraslih — to je tista vrsta ljudi, ki ima zmeraj zmečkano in povaljano obleko.

Skrb za obleko se začne že pri kupovanju. Ako kupiš dobro blago, pričakuješ lahko, da boš preskrbljen za nekaj let in tu ni da bi štedil, bolje je, da trošiš malo več, izplačalo se ti bo. Gledati pa moraš, da dobiš res dobro blago; zdaj je po trgovinah veliko ničvrednega laškega blaga in še manjvrednega »šunda«, to je blago narejeno iz starih cunj, ki gre že pod šivanko narazen. Zato kupujeta modri gospodar in gospodinja le pri trgovcu, ki ga dobro poznata in ker ne poznata sama blaga, jemljeta s seboj kako večšo osebo, krojača ali šiviljo. Lahko je iz čiste volne, je lahko voljno in prožno, niti se krtačijo in če jih zažgeš, diši kakor po zapaljenih laseh. Za vsakdanjo rabo in za otroke kupujejo tudi različne »čajge«. Pri teh je treba gledati, da je tudi barva dobra (pepelnata in rjava sta priljubljeni in večinoma trpežni). Najbolje pa je, če kupiš par centimetrov in jih za poskušno opereš. Če je po pranju marogasto, blaga ne kupuj. Čajgasto obleko moraš pri pranju narobe obrniti, in jo v senci sušiti.

Sploh pa ni kupovanje v mestih vedno priporočljivo. V vsaki vasi je trgovec, ki ti postreže rad z dobrim blagom, tudi v ceni ni toliko razlika ali pa pride v mestu še dražje. Domačin se ne upa opehariti domačina. V velikih mestih pa obesijo radi na deželana kak ostanek davnih dni. Pride mlad fant ali dekle in zahteva prav »zadnji modern« pa mu ponudi trgovec s skrivnostnim šepetanjem preležano staro blago. V mestu je toliko tega, pa izbiraš in najbolj pametnemu človeku reče spreten prodajalec v oči blago, ki se ti zdi tam lepo in dobro, ko pa prideš domov, bi se požrl samega sebe zaradi slabega nakupa. Kot mlado dekle sem šla v Zagreb in zbirala po trgovinah. Menila sem, da moram kupiti kaj

mernih za naše kraje. Končno se je povdarjala potreba posredovalnice za izvoz sadja v korist producentov in da se izločijo čisto nepotrebni prekupčevalci, ki na račun naših sadjarjev zaslužijo ogromne svote — po večini seveda Nemci. — Izvoljen je bil z malimi spremembami stari odbor. — Naša želja je, da bi v l. 1924 imela vsaka fara delavno podružnico »Sadjarskega in vrtnarskega društva«, list pa veliko naročnikov, bralcev in dovtetnih posnemovalcev.

g Kriza v industriji usnja in čevljev je vedno občutnejša, in sicer v celi državi. Poleg drugih nepogodnosti zakrivlja te težke razmere zlasti denarna kriza. V najtežjem položaju se nahaja industrija čevljev v Sloveniji. Kakor javljajo, je bil te dni v Belgradu zastopnik te industrije g. Peter Kozina in se je na merodajnih mestih posvetoval, kako naj se ublaži kritično stanje industrije čevljev, ki je morala že povsod močno omejiti svoje obrate.

prav posebnega, pa sem se vrnila prazna in našla v domačem kraju, kar sem iskala drugod.

(Koniec sledi.)

RAVNANJE S SVILENO OBLEKO.

Zdaj v predpustu si gospodinja na svatbi umaže svojo svileno obleko in ne ve, kako bi si jo osnažila. Tukaj par res preizkušenih nasvetov! Če si hitro opazila madež od maščobe, ga lahko podrgneš takoj še v družbi z drobtino svežega kruha, ki jo tolikokrat menjaš, da vzame vase vso maščobo. (Seveda drobtine ne puščaš na mizl, ampak jih vržeš kokošim.) Starejše madeže od maščobe spraviš iz svile, če namočiš dva snažna, še ne rabljena pivnika v bencinu, ju položiš na obe strani blaga in stiskaš sploskoma, da nekako z bencinom izžmeš maščobo. Paziti pa moraš, da svile pri tem preveč ne zmečkaš. Če se je pa kljub pazljivosti zmečkala, jo na tem mestu zbriši s čisto v vodi namočeno krpico in pusti, da se posuši. Potem položi na zmečkano mesto čist, bel papir in zlikaj z le malo vročim železom.

Pomniti pa je treba pri svileni obleki tudi to, da je ne smeš nikoli iztopati in krtačiti, ampak le nalahno iztrepati in zaprašena mesta zbrisati s čisto, mehko cunjjo, zelo dobro z žametno, ki je kot nekaka mehka krtača. Le v skrajnem slučaju, če je n. pr. krilo oblateno, skrtiči na ta način, da čez krtačo napneš v čistem spiritu namočeno platneno krpo, ki ne pušča muck.

Madeže iz svetle svile moreš odpraviti, če položiš umazano mesto na mehko, čisto, belo podlago, in ga obdelavaš s koščkom letu in zbriseš potem z mehko brisačo.

Dobra stara svila je zelo trpežna, vendar dobi pri dolgotrajni noši nekak masten (špehast) blesk, ki ga je prav težko odpraviti. Eno sredstvo je sledeče: Skuhaj na vodi nekoliko tobaka, v to vodo pomakaj mehko cunjico in z njo nalahno drgni na ta način zamaščeno mesto (n. pr. pri ovratniku, za pestjo, na plečih). Nato obesi obleko, da se posuši in potem jo zlikaj, kakor je bilo prej omenjeno. Sploh si zapomni, da nepravilne svile ne smeš nikoli likati same.

Ako pa svileno obleko (seveda le tako iz pralne svile) opereš, je ne smeš nikoli oviti, ker s tem dobi tako globoke gube, da se ne dajo izlikati. Isto velja tudi o svilenem batistu. Ko opereš, obesi obleko, da se steče, potem pa jo zavij v čisto ruto in v njej stiskaj, da se nekoliko osuši, potem pa jo zlikaj kar polmokra. Za pranje svile rabi krompirjevo ali fižolovo vodo (prvo za svetlo, drugo za temnejšo svilo), najbolje brez mila, če pa je le zelo umazano, rabi milo, ki naj bo mehko in brez sode. Izplakniti moraš seveda v čisti vodi. Za črno svilo zelo priporočajo, naj se pere v čajni vodi, to je v tisti, ko se že rabljen čaj vuovič prekuha.

Svilo, zlasti črno, preden jo zlikaš zbriši še s cunjjo, pomočeno v vodi, ki si ji prilila nekoliko spirita ali žganja. To da svilni prvotni blesk.

Oprano svilo pa, zlasti zelo mehko, tudi lahko nazadnje potegneš skozi vodo, v kateri si raztopila nekoliko gumija, ker jo to napravi nekoliko bolj trdo.

urejevanj list »Sadjar in vrtnar«, ki je med našim ljudstvom še zelo malo razširjen. Tekom enega leta se je ustanovilo v okrilju društva 24 podružnic, ki štejejo 5 članov. Podružnice so delovale živahno in so prirejale predavanja, poučne izlete, sadne ogledne in razstave. Po prizadevanju glavnega odbora se je razdelilo podružnicam po znižanih cenah več tisoč sadnih dreves. Društvena blagajna izkazuje v preteklem letu 73.509 Din dohodkov in 73.103 Din 61 par izdatkov, torej prebitok 405 Din 39 par. Skupni preostanek dveh let znaša 20.457 dinarjev 73 par, ki naj bi se po mnenju odbora porabil kot obratna glavica za nabavo zaloge nekaterih sadjarskih in vrtnarskih potrebščin, ki bi se prodajale društvenikom. Po poročilu odbora se je razvila živahna razprava o raznih predlogih podružnic za pospeševanje vrtnarstva in sadjarstva. Strokovnjaki naj bi tudi čimprej izdelali načrt najboljših sadnih vrst, pri-

Svilnate obleke nikoli ne hrani zravnanne in položene, ker se razseka, nekako zlomi po gubah. Obešaj jo vedno in sicer tako, da pri tem ne trpi samo eno mesto. Če se le da, obesi jo po dolgem na vrstico in ji večkrat izpremeni lego. Na vrstico pa deni prej kakšno mehkejšo ruto ali kaj podobnega. Ako pa jo obešaš (jopico ali bluzo) na lesen obešalnik preko ramen, obesi pod njo tudi kako debelejšo stvar, da se na lesu ne obrabi ali zlomi, ker je svila krhka.

Ako si daš delati novo svileno obleko ali če predelaš staro, ne šivaj in ne pušči šivati s strojem, ker se kaj rada svila po teh gostih vbodih razkolje. Šivaj na roko, s tanko šivanko in tanko svileno nitjo. Svileno obleko (črno), ki je zaradi starosti postala že mehka in nekako cunjasta, zopet osvežiš, če jo pogladiš po dolgem s krpico, ki jo pomakaš v pivo. Zavij jo potem v ruto, da se enakomerno porazdeli, potem pa zlikaj kakor je bilo prej povedano.

CRNE VOLNENE OBLEKE,

rute in drugo peró navadno v prekuhani kavini vodi, t. j. kavino goščo shranijo od par dni in jo potem prekuhajo, precede in perejo v nji imenovane stvari.

Posebno priporočljivo pa je pranje v kostanjevi vodi. Divji kostanj razreži, posuši in spravi v vrečico na suh kraj. Za pranje krila na primer je treba v primerni množini vode skuhati dve do tri pesti kostanjevega zdroba. Kostanjeva voda (ne prevroča) odstrani madeže, nepriljubljen blek od sedenja in poseže prvotno barvo. Izprati je treba potem do čistega, ne oviti, posušiti v senci in polikati na narobni strani.

BELE VOLNENE STVARI

peri takole: V mlačno vodo, kolikor je primeroma rabiš za pranje iste stvari (n. pr. bluze, rute, šerpe), deni par žlice bele moke in mešaj, da se v vodi enakomerno razdeli. Potem deni vanjo bluzo, ruto ali šerpo in dobro zmenčaj, potem pa splakni s čisto in mlačno vodo. Ako še ni izgubila vse umazanosti, ponovi to še enkrat. —

Drugi način pa je sledeči: Napravi iz stolčene krede in nekoliko vode precej gosto kašo. To kašo rabi kot milo v gorki vodi ter pušči volnene bele reči nekaj časa ležati v tej vodi. Potem izplakuj do čistega v mlačni vodi. Če so bile rute ali bluze še tako rumene od umazanosti, postanejo lepo bele, ker kreda povzame iz njih vse umazane in mastne madeže. Posebno se priporoča ta način pranja za bele volnene rute in šerpe, ki ostanejo dolgo lepo bele. Le oviti jih ne smeš, ko jih vzameš iz zadnje vode, ampak obesiti na snažno vrstico ali drog, da se otečejo, potem jih zaviti v suhe bele rute, da povzamejo večjo vlago iz njih, potem pa polmokre zlikati.

POLIVKA IZ SUHIL ČEŠPELJ.

Skuhaj četrt kg opranih suhih češpelj, kuhanim poberi koščice in jih sesekljaj. Razgrej v kori za veliko žlico masti ali masla, deni noter pol žličice sladkorja; ko se speni, še polno žlico moke in dobro premešaj, nakar primešaj še par žlic krušnih drobtin. Ko je prežganje svetlorumeno, deni noter sesekljane češplje, zalij z vodo, v (Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj)

IZOBRAZBI

Več obresti ti nese temeljita izobrazba v tvoji stroki kot stotisoči v hranilnici.

Svinčnik v roke.

Možje, resni in izobraženi, ki imajo vpogled v gospodarstvo in vidijo, kam naše kmetско gospodarstvo plava, nam obejajo hude čase. Kot glavni vzrok navajajo nazadovanje našega kmetskega gospodarstva vsled pomanjkanja strokovne izobrazbe in vsled pomanjkanja gospodarske skupnosti.

Po deželi, zlasti v revnejših krajih težke čase za kmetijsko gospodarstvo občutijo marsikateri gospodarji že na svoji koži. Dohodki v gospodarstvu so vedno manjši. Nasprotno se denarja vedno več potrebuje, ker vsi izdatki rastejo. Rastejo davki, rastejo poselske in delavske plače, rastejo cene predmetov, ki jih mora kmet v gospodarstvu in gospodinjstvu kupovati. Živinoroja peša in po vojni skoraj povsod hitro nazaduje. Lesa se je že preveč izsekalo in opravičeno poudarjajo, da današnji rod tukaj gospodari v škodo bodočemu rodu in mu pripravljajo težke čase.

In ako govorimo s katerimkoli posestnikom na deželi, slišimo pritožbe na težke čase, slišimo mnogo zabavijanja, nikdar pa ne slišimo števil, nikdar nobenih podatkov. Če vprašamo posestnika, kako se izplača mlekarstvo, kako se iznaša svinjereja, kako je s pitanjem volov itd., ne bo vedel nobenega pravega odgovora, nam ne bo navedel nobenih števil. Številke govore, številke kriče! Številke, edino številke, so neizpodbitni dokazi, katera panoga gospodarstva je najboljša, katera najslabša, kaj moramo v gospodarstvu najbolj gojiti in v kateri panogi gospodarstva se moramo omejiti ali jo celo opustiti.

Bil sem v kraju, kjer je strokovnjak kmetom dokazoval s številkami, da se pitanje prešičev v naših razmerah ne izplača, izplača se le rediti takozvane »prešutarje«. Kmetje so mu prikimovali in pritrjevali, noben pa ni mogel navesti nobene številke, nobenega dokaza, da bi njegovo trditev podprl ali podrl. Svinčnik v roke! Izračunajte, koliko požro prašiči ene, koliko druge stvari, koliko se porabi drva, koliko odpade vsako leto na delo, kotel itd. Trgovci so izobraženi in trgovci ne le dobro gospodarijo, temveč tudi dobro živijo. In je že v pregovor prišlo, da od zgube bogatijo. Toda trgovec pri vsaki kupčiji računa, na-

kateri so se kuhale češplje, in z vinom ter dodaj še par zrn soli, žlico sladkorja in košček cimeta. Ko 10 minut vre, je gotova. (Polivko daj, kakršno imaš rada, bolj redko ali gosto na mizo.) To polivko daš lahko s kuhanimi cmoki na mizo.

MRZLA FIŽOLOVA POLIVKA.

Skuhaj četrt litra fižola, odcedi in pretlači ga, zmešaj s kisom in oljem, prideni žlico nastrganega hrena ali žlico drobnjaka.

tančno računa in upošteva tudi najmanjše stroške, tudi najmanjše izdatke in napravi zaključek, ali se mu izplača kupčijo napraviti ali ne. Čim težji so časi za kmeta, tem bolj bo moral tudi kmet pri vseh gospodarskih korakih računati in računati, kaj se bolj izplača, kaj se manj izplača. Da bi pa s svojim gospodarstvom jadril kar tja v en dan, da bi se prepustil vetrovom in prepustil valovom v današnjih težkih, burnih gospodarskih razmerah, to bi bilo strašno neprevidno, to bi bilo negospodarsko od gospodarja, ki se s ponosom tako imenuje in ki se zaveda, da na njegovih ramah, oziroma na njegovi glavi leži odgovornost za gospodarstvo in za družino.

Mlekarstvo, združeno z umno živinorejo, bo za bodočnost gotovo najvažnejša panoga v našem gospodarstvu. Toda baš mlekarstvo je zelo kočljivo in zelo občutljivo in nam lahko donaja dobiček, pa nam lahko gre tudi v izgubo, ako ne računamo, ako ne merimo, ako ne tehtamo. Izbiro dobrih krav mlekaric, po tolsči mleka, po množini mleka, po krmilih, ki jih požro, moremo vršiti le na podlagi računov, le s svinčnikom v roki. Zakaj ni vsaka živinoroja na mlekarstvo že sama po sebi dobičkanosna, ampak zavisi od tega, koliko nas mleko stane in koliko za mleko dobimo. Pri slabih kravah mlekaricah, ki imajo malo mleka in še to z malo tolsče, ki pa zraven veliko požro, bo tudi mlekarstvo mesto dobička neslo izgubo.

Stroji bodo igrali v kmetskem gospodarstvu vedno važnejšo vlogo, čim bolj se bo Slovenija industrializirala, čim bolj bodo delavci s kmetov bežali v tovarne in bodo vsled tega plače kmetjskih delavcev rasle. Vendar pa je zopet pri vsaki nabavi stroja treba računati, ali se izplača posameznemu posestniku nabaviti za drag denar velike moderne stroje, ki bodo mogoče pri posestniku le dva, tri dni obratovali, ves ostali del leta pa ležali mrtvi in žrli na izgubljenih obrestih kmetu premoženje. Račun bo ponavadi pokazal, da se celo bolj izplača najeti delavce za ročno delo, kljub visokim plačam, kakor pa zabijati težke tisočake v drage stroje, ki bodo večji del leta stali mrtvi. Račun pa bo tudi pokazal, da se taki stroji izplačajo, ako imajo dela za dolgo časa, ako si jih nabavi skupno več posestnikov ali v fari ali v občini, ako drage stroje kupujemo in uporabljamo skupno v strojni zadrugi. Isto kot za stroje velja za elektrarne. Ni vedno znamenje pametnega gospodarstva zgraditi elektrarno za vsako ceno.

Pa poglejmo, kako je z varčevanjem, kako je s kmetjskim denarjem! Zamerili bi se našemu kmetu, ako bi mu očitali, da ni varčen. Pa vam tak kmet mnogokrat drži celo leto doma v skrinji ali v omari velike vsote denarja. Če bi on vzel svinčnik v roke, pa po računu videl, da ima 3000 kron gotove izgube, ako recimo drži stalno okoli 50.000 kron denarja doma, bi moral sam priznati, da on zapravlja, na debelo zaprav-

ija. Ne le, da denar izpostavlja nevarnosti, ampak vsakega dne je škoda radi izgubljenih obresti, ko denar leži doma mrtve. In to se dogaja ne mesece, ampak leta, celo življenje mnogokrat.

Strašno zabavljamo na visoke davke in po pravici zabavljamo. Vprašam vas pa, koliko kmetov je takih, da bi lahko gospodari po glavarstvih in davčnih uradih črno na belem s številkami dokazali, da jim gosposka dela krivico, da jim predpisuje previsoke davke, krivično dohodnino! In vendar bi danes noben kmet ne smel biti brez pripravega kmetijskega knjigovodstva. Nobena kmeta ne bi smelo biti, ki ne bi točno vsaj vsak teden v nedeljo zapisal v svoj koledar, koliko je čez teden izljal, koliko je prejel. In ako bi ob zaključku leta v zimskem času, ko tako radi modrujemo, male preračunaval, koliko je šlo za možna krmila, koliko za umetna gnojila, koliko za orodje, stroje, koliko za delavske in poselske plače, koliko za zavarovanje itd., itd., pa bi se marsikateremu oči odprle in bi prišel do zaključka: to se pa ne izplača, drugo se pa bolj izplača. In bi po teh računih uredil svoje gospodarstvo.

Čim težji so časi za kmetško gospodarstvo, tem bolj previden, sposoben, umen in strokovno izobražen mora biti kmetški gospodar. In tak gospodar bo vedel, da kmetija ni kancelija, da je kmetija ena najtežjih vrst vsega narodnega gospodarstva in da je v kmetiji prav tako, kakor v trgovini podlaga dobremu gospodarstvu dobro knjigovodstvo. Zato svinčnik v roke in računajmo! In se iz teh računov tudi učimo! Kdor ne bo računal, tega bodo vetrovi in valovi razburkanega gospodarskega življenja nesli v pogubo. I. B.

Potrebna graja.

Ali veste, kaj je posebno žalostno in graje vredno, ko človek takole gleda po naših zanemarjenih sadovnjakih? Težko, da bi uganili, ker je preveč takih reči, ki zaslužijo graje. Poslušajte torej!

Najbolj zbolde v oči in je znak skrajne malomarnosti, ako pustimo staro sadno drevje, ki se je posušilo, še leta in leta stali na svojem mestu, kakor bi čakali božjega čudeža, da bo drevo iznova ozelenelo, kakor palica sv. Krištofa. Kolikokrat vidimo tako drevje, kako čaka odreženja tako dolgo, da napol strohni! Ali ni škoda prostora, kjer bi lahko rastle vsaj trava? Pa les je menda tudi nekaj vreden! Če ni za drugo rabo, za kurjavo jo pa gotovo dober, ako ga spravimo, preden strohni. Pa ne samo škoda! Kakšna spodtika je to za gospodarja, ki trpi tako drevje v svojem sadovnjaku! To je tako kakor strgana streha, ki vedno pričča, da pri hiši nekaj ni v redu. Proč torej s takimi mrtveci takoj, ko so skončali tek svojega življenja! Kdor je to delo doslej zanemaril, naj ga ne odlašja več. Sedaj je za to najugodnejši čas.

Suho drevje je treba izkopati, ne samo posekati. Zemljo potem lepo poravnajmo in obsejmo s travo. Na mesto, kjer je stal veteran, ki je videl morebiti celo Napoleona ali vsaj njegove podložnike, nikari nikdar ne sadite mladega sadnega drevesa! To bi bilo neplodno delo, zakaj iz ta-

kega drevesa ne bo nikdar nič. Zemlja je na daleč okrog popolnoma izžeta in je nemogoče, da bi mlado drevo na izmozgani pušči rastle in rodilo. Tudi gnojenje ne pomaga. Take prostore bodo iznova zasajali naši vnuki čez 30, 40 let.

Sedaj pa še en podoben škandal! V vsakem sadovnjaku se tu ali tam po nesreči, po nerodnosti, večkrat pa tudi po zanikarnosti nalomi kaka veja. Človek bi mislil, da bo vendar vsakdo toliko pameten, da bo šel in nalomljeno vejo naravnal nazaj, trdno privezal, rano zamazal — če ne drugače vsaj z ilovico — in tesno omotal z vrečevino. Če pa se je preveč nalomila, da jo bo gladko odžagal in rano zamazal. O kaj še! Kdo se briga za take malenkosti! Veja naj obvisi na drevesu, pa naj raste če more, če ne, naj se pa posuši. — Morebiti zmigavate z glavo, češ da pretiravamo in preostro sodimo. Nikakor ne! Le malo pogledajte takole ob priliki po sadovnjakih, pa boste videli, če imamo prav ali ne. Posebno letos je takih prikazni jako mnogo, ker je jesenski sneg ponekodi prav grdo gospodaril. Zadnji čas je, da pregledamo sadno drevje in odpravimo vsaj tisto, kar najbolj vpije.

Večkrat se tudi primeri, zlasti pri starem drevju, da se veja sama od sebe posuši. Tudi take mrtve ude po drevju gledajo nekateri gospodarji leto za letom, dokler sami polagoma ne skapajo na tla. To je že skrajna — kaj bi rekli — malomarnost ali nevednost! Suho vejo treba čimprej odžagati in sicer, če le mogoče, na takem mestu, kjer je še kaj življenja, da se more rana zaceliti. Seveda jo moramo zamazati s cepilno smolo, da ne more blizu vlaga. Ilovica ni za tako rabo, ker jo prehitro spere dež. Koliko starejšega sadnega drevja bi se že rešilo, ko bi sadjarji imeli vsaj toliko ljubezni do njega, da bi sproti vravnali vse pohabljene ude, mrtve pa odstranili in rane primerno zdravili! Tudi votlih drevces bi ne bilo, ko ne bi puščali po drevju tistih grdih štremljev in štreljev. Vejo, naj bo že samo nalomljena ali suha, odžagajmo vedno tik pri debelejši veji, iz katere raste, ali pa tik pri deblu. Da se nam ne začesne, jo je treba najprej nekoliko nažagati od spodnje strani, potem jo šele žagamo od zgoraj.

Nekateri sadjarji mislijo, da se sme drevje trebiti samo sušca meseca. To je prazna vera. Skozi celo leto se ro lahko vrši brez vsake škode. Izvzamemo samo tiste dni pozimi, ko je prav hud mróz, kakor je bil baš letos januarja meseca. Če se mi veja nalomi, ali odlomi poleti, ali na jesen, kar se večkrat zgodi, vendar ne bom čakal kar trideset let, preden jo bom naravnal ali pa odžagal. Suhe veje se zlasti poleti, ko je drevje zeleno, prav dobro vidijo in se ni bati, da bi se zmotili. Ako vejo odžagamo pozno spomladi ali poleti, se rana mnogo hitreje zaceli nego pri zimskem ali prav ranem spomladnem sušenju.

Na nogel! Zadnji čas je, da se popravijo po sadovnjakih vsaj taki poglobitni grehi. Pri tej priliki vezite cepiče! Za to je sedaj pravi čas. Češnje bo reba kmalu cepiti. Če boste čakali, da se bo popje napelo, bo delo zastoj.

Nevednost več denarja stane, kot ga požre davkarinja.

Ali smo res olikani?

Ali res spadamo med narode, ki se ponašajo s kulturo in oliko? Radi se potrkamo na prsi, kadar se primerjamo — recimo — s preprostim srbskim ljudstvom, in se ponašamo, da smo za mnogo desetletij pred njimi v omiki in izobrazbi. Ali smo pa tudi v oliko? Naj omenjamo samo eno stvar! Kdo bo rekel, da je kletev, in posebno še ostudna kletev — znak olike? In koliko je te nemarne, ostudne bogokletne italijanske navlake danes med Slovenci!

Pero se ustavlja, da bi zapisali na papir tiste drzne, nesramne kletvine, ki z njimi brezvestneži v italijanskih besedah grde, blatijo in oskrnjajo čast Matere božje, ter psujejo in sramote Boga samega. Težko je misliti, da bi se mogel sin slovenske matere tako spozabiti; pa se le. In kolikokrat, kako pogosto se slišijo te nemarnosti! Groza obide človeka, ko čuje, s kako lahkoto razne propale osebe mečejo s svojega jezika take bogokletnosti. Če se ne zavedajo ostudnosti, grdobije in božjega sramotjenja, ki je skrito v italijanski kletvi, naj jim bo s tem povedano, da si pomena v slovenskem jeziku ne upamo zapisati. Ako se pa zavedajo, potem pa ne zaslužijo več imena »človek« — in je le čuda, da Bog z njimi potrpi.

Vsi pa, ki obojamo, da se ta italijanska nekultura presaja na slovenska tla, zatirajmo vsak po svoji moči ta znak barbarstva. Povejmo vsakemu, da je največja sramota, če se poslužuje svinjskih kletvic onega naroda, ki tlačí naše brate Slovence na zasadenem ozemlju. Povejmo, kaka grehota je zapopadena v italijanskih kletvinskih izbruhih. Opozorjajmo, da so take bogokletne besede tudi policijsko prepovedane in kaznive. Italijani sami so započeli boj zoper te grdobije in bi radi, da bi se barska kletev iztrebila iz naroda.

Ruska mučenica.

V prvih krščanskih časih so kristjani pokrepani s sv. Evharistijo, kakor junaki prenašali preganjanje in veselo šli v smrt za svojo vero. Lep zgled o tem prinaša angleški svetovni list »Times«, ki piše o ugledni Rusinji, gospej Brusilovi, sinahin znanega generala Brusilova.

Ko so boljševiki hoteli v Petrogradu opletniti cerkve in uropati svete posode, se je gospa Brusilova sama postavila na čelo neoboroženim katoličanom proti divji tolpi, da prepreči vhod v božjo hišo. »Neverniki so prišli«, je zaklicala, »da opletnijo Kristusa«. Prišla je pred sodbo, kjer ni tajila teh česed, temveč se je z njimi ponašala. Ko so jo obsodili na smrt, je izrekla lepe besede: »Morete mi vzeti življenje, ne morete mi pa vzeti zadovoljstva, ki je v mojem srcu, ker sem to jutro prejela sv. obhajilo«.

Gospa Brusilova je samo ena izmed mnogoštevilnih Rusinj, pravoslavnic in katoliških, ki so v zadnjem času prelile kri za svojo vero. Prepričani smo, da bo tudi iz semena te mučeniške krvi zrastle Rusiji lepša bodočnost.

Književnost.

Ali si se že vpisal v Mohorjevo družbo?

Prejšnja leta si bil gotovo ud Mohorjeve družbe. Saj je družba štela l. 1919. že dobrih 90.000 udov in se je tako močno približala cilju: v vsak slovensko hišo mora priti Mohorjeva knjiga. Vsled vojne je družba mnogo trpela: zapustiti je morala svoje prostore v Celovcu, kjer je imela lepo poslopje in moderno tiskarno, in se izseliti na Prevalje. Radi izgube Koroške in Goriške je odpadlo tudi mnogo udov. Zato moramo gledati, da pomagamo družbi doseči prejšnjo višino. Čim več bo udov, tem več knjig bo družba lahko izdala in tem boljše bodo lahko knjige.

Udnina za leto 1925. stane 20 Din. Udje bodo dobili po štiri knjige. Do konca februarja morajo biti prijave končane. Če torej še nisi plačal udnine za l. 1925., stopi čim prej v župnišče in plačaj teh 20 Din! Knjig boš vesel ti in tvoja družina. Če veš za kakoga znanca, ki še ni ud Mohorjeve družbe, ga opozori nanjo! Ko bo prejel knjige, ti bo hvaležen.

»MLADIKA.«

Domoljubove čitatelje moramo opozoriti na list, ki ga izdaja Mohorjeva družba v Prevaljah. To je pravi družinski list, ki prinaša vsakemu nekaj. Že lanski letnik je bil bogat na vsebini, letošnji obeta, da ne bo zaostal za njim. V prvi številki se kaže prostrnost in raznolikost stvarine. Že začetek obeh izvirnih povesti Jakličeve »Zadnja na grmadi« in Komarjeve »Otroški postržek« je tak, da vzbudi napetost pri čitatelju, obenem pa sta povesti polni notranjih lepote. Kdor začne čitati nadaljevanje Tolstojeve povesti »Knez Srebrnjani«, ga ne bo pustil in segel bo tudi po lanskem letniku. Vmes so pa v leposlovnem delu manjši leposlovní drobci.

V znanstvenem delu nam opisuje dr. Brecej o dednih boleznih, msgr. Staska slovensko upodablajočo umetnost, Podlogar o roparskih napadih v Sloveniji, in Pirjevec o slovenščini v srednjem veku. Že vsa ta vsebina nudi mnogo duševnega vžitka. Poglavlje »Po okrogli zemlji« te seznanja s politiko in drugimi važnimi dnevnimi dogodki, v poglavju »Gospodar in gospodinjca« se pogovarja o praktičnih potrebah za hišo in dom, »Pisano polje« je količek za raznovrstno blago, dokler se pri šalah ne nasmeješ in obstaneš pri ugankah, ki ti celo obetajo nagrado, če jih rešiš. List ti postane takoj prijatelj, z njim se pogovarjaš o vseh mogočih stvareh in našim družinam je potreben. Kakor potrebuje družina ognjišča, kjer se zbira, tako potrebuje lista, ob katerem se zbira — in krščanska družina potrebuje dobrega krščanskega čtiva. Koliko se izmeče denarja za nepotrebne stvari; denar, s katerim naročiš dobro knjigo, je naložen na visoke obresti, toda še na višje obresti je naložena naročnina za dober družinski list. »Mladika« stane na leto samo 84 Din; naročnino moreš vplačati tudi v dveh obrokih. O listu gre glas, da ga naročniki vsak mesec težko pričakujejo in hočejo že vnaprej vedeti, kaj bo prinesel novega. Njegova priljubljenost je znana.

(Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj!)

LISTEK

»DOMOLJUBA« USTAVIMO

pričenši s prihodnjo številko. Pričujoča 6. številka je torej zadnja, ki jo prejmo še vsi naročniki. — Požuri naj se torej s plačilom naročnine vsak, kdor še ni poravnal vsaj polletne naročnine.

Kaznovani uboj.

Enrika Handel-Mazzeti.

(Dalje.)

Otrok se je v tem zbudil, gledal z velikimi očmi okoli sebe in stegal ročico po očetovi bradi. »Ata« je pri tem obledel.

»No, ali ima rada ata?«

»Ata — lada —«

»Ze veliko klepeta,« je rekla mlada žena z materinskim ponosom. »Povem ti, že cele povesti mi pripoveduje. — Kajne da, miška, dušica, kajne da? Povesti pripoveduješ? — Za petnajst mesecev je to veliko!« se je obrnila k pomočniku.

Ta je prikimal s polnimi ustmi.

»Jutri ti prinesem deset goldinarjev,« je rekel zidar. »Lahko boš kupila za Miciko posteljico pri Jaulu.«

Z žarčnimi očmi je prikimala.

Gori pri nekem oknu na hodniku je prišumela mimo gospa pl. Roita.

»Joj, milostljiva gospa!« je rekla zidarjeva žena. »Tej se dobro godil! Kako lepo je oblečena! Svilen domačo obleko imal Ampak veš, nisem ji nevoščljiva. Takega moža, kot ga imam jaz, nima — in tudi nobenega srčka, nobene Micike! Stisnila je otroka k sebi in ga poljubila, in še enkrat in še enkrat.«

Milostljiva gospa je stala pri oknu in gledala dol.

»Slišite, zidar!« je poklicala.

Skočil je kvišku. »Prosim, milostljiva gospa!«

»Ko boste gotovi z jedjo, pridite gor.« Končal je že in težko stopal preko dvorišča k vhodu, k glavnim stopnjicam.

»Ti, Jože, mogoče ti bo kaj dala za našo Miciko,« je rekla žena. Kot otrok je brala pravljice, v katerih so imenitne grajske gospe v belih oblačilih podarjevale lepe reči. — »Kakšno novo oblekico na primer!«

»Pojdi no!« se je smejal mož.

»Bo že kaj, da nam bodo odtrgali pri plačilu je godrnjal pomočnik in medtem s kruhom očistil skledo od špinače ter nato še kruh porinil v usta.

nje njegove dragocene vsebine, zato ne zametaj tako izvrstnega prijatelja, ki te zabava in poučuje obenem, sedi in napiši Jopisnico: »Mladika«, Prevalje. — Naročam list; naročnino plačam, ko prejmem položnico.

Največji ropar in ubijalec naših ljudi je oštarija. Ropa milijone, ubija pamet, preprečuje potrebno izobrazbo.

»Počakaj me, Marija!« je rekel zidar in šel po stopnjicah navzgor.

V par trenutkih je stal v stolpni sobi z modernim pohištvom, krasnimi slikami in vezeninami. Stal je tu v svoji zaprašeni jopici, s svojim zakrpanim predpasnikom in si mislil: tu je lep!

Vrata stranske sobe so se odprla. Prišel je milostljivi gospod s svojo soprogo ob roki.

»Slišite, zidar,« je rekel milostljivi gospod, »ta balkon se mi zdi, da ni dovolj trden. Ali mislite, da bi se ne dalo s par novimi tračnicami odpomoči? Pojdite ven in oglejte si vso stvar.«

Zidar je odprl vrata na balkonu; težko so se odprla, zakaj odkar so bili na gradu novi prebivalci, ni še nihče stopil na balkon.

Z enim pogledom je ošinil začrneli les in zarjavele sponse, s katerimi je bil balkon pripet ob zid.

»Da, to je zelo negotovo,« je rekel. »Tramovje je strobnelo, to se vidi.«

»Vi, mojster, mogoče pa izgleda slabše kot je v resnici,« je rekel gospod pl. Roita. »Pojdite ven in najprej natančno pregledajte.«

»Milostljivi gospod,« je rekel mladi mož v zadregi, »saj nič ne pomaga, vidim od tu — in končno je res nevarna stvar —«

»Bojite se?« ga je prekinil gospod. Gospa se je zahchetala.

»Ne gre zame. Vedite, milostljivi gospod,« — mož je povesil oči in glas, — »imam ženo in otročička.«

»Ah, res!« je tjavendan rekel Roita. Jezilo ga je, da ta človek tu, ta proletovec, noče storiti par pogumnih korakov v skrb za svoje telo, dočim se mora on, blagorodni gospod z debelimi milijoni, služiti muham svoje žene.

»Gospod mojster, vi ste strahopetec, sram vas bodi.«

Zidar je jezen zardel. Ni izpregovoril besedice, temveč s trdim, odločnim korakom stopil na balkon.

»Slab je, milostljivi gospod,« je zaklical v sobo. »Poglejte, kako poka. Popraviti se mora, če ne — —«

Spodaj v parku je zakričal vrtnar: »Jezus, Marija!«

In zgodilo se je. Dvoje spon je odnehalo, dvoje tramov se je prelomilo — kakor blisk je zlezel balkon v globočino.

»Bog v nebesih!« je zavevnila mlada gospa, se odmaknila od vrat in si z rokami zakrila oči.

»Mirno, mirno, Avgusta. Upam, da se ni zgodilo najhujše.«

Gospod Roita je ves bled stopil k balkonskim vratom.

»Meharti!« je zaklical. »Se mu je kaj hudega zgodilo? Pridem takoj.«

Spodaj je pritekla skupaj vsa služničad.

Kuharica je prinesla vode, dekla na

močene rute. In sedaj — sedaj je prišla ona.

Bleda kot mrlič s šibečimi se kolena, s otrokom v naročju je grozno zakričala in se vrгла preko umirajočega.

»Jože, — za božjo voljo, Jože, pogled me! Jože ostani pri meni! Jaz ne morem živeti, če ti umrješ! — Jože, Jože, Jože, — ne smeš, ne smeš mi umreti!

Premaknil je nekoliko razbito glavo. Okrvavljene trepalnice so se nekoliko stresle — kakor da bi se hotel nasmejati. Nato se je stregnil — en vzdih — in bilo je končano.

»U bogi revež!« so rekli posli. Stali so v krogu in gledali okrvavljeno telo pol s strahom, pol z grozo.

Krog se je razmaknil. Pri hišnih vratih se je prikazal pospod pl. Roita.

»To je radi tega,« je rekel. »Prejšnji gospodarji so grad zanemarili; in zato se je sedaj zgodilo nekaj takega. Ta stari balkon! Škoda! — Kaj se mu je zgodilo? O, tako, glava? To je slabo. — Dober dan, gospod doktor! Nesrečale!«

Okrajni zdravnik je bil majhen mož, s plešasto glavo in z dolgim, močnim nosom, ki je spominjal na jastreba.

»Same nesreče to poletje!« je mrmljal.

»Ljudje so brezprimerno lahkomišlni!« Stopil je k ponesrečencu ter si nataknil ščipalnik.

»Kaj pa hoče ta, — a tako, to je žena. Gospa, vstanite. Preiskati moram vašega moža.«

Žena se ni premaknila. Menhart in kuharica sta jo prijela pod pazduho in jo odstranila od moževega trupla. Ni mogla stati; Menhart jo je podpiral. Z očmi, z ustnicami, da, z vsem telesom je sledila slehernemu zdravnikovemu gibu. Ko je položil malo pripravo okrvavljenemu možu na prsa, je s težavo izpregovorila: »Rešite ga!«

»Tu ni več pomoči,« je rekel zdravnik. »Mrtev je mrtev.«

»Mrtev! O Bog, o Bog. — Moj Jože mrtev!« Žena si je pulila laso kakor blazna.

»Prosim nikakih scen,« je rekel Roita, in si nervozno mel roke. »Ivan in Tone, nesita moža dol v vas. — Tu imate, gospa!« Vzel je iz listnice desetak. »Za sedaj. In sedaj boste šli, kajne da?«

»S par groši hočete odkupiti življenje in kri mojega moža? Da?« je zavpila žena. Njen beli obraz je rdeče žarel, dvignila je stisnjeno pest. — »Odkupiti se hočeš? — Njegova kri naj pride nad tebe. Ti si ga pogubil.«

»Jaz?« Gospod Roita se je kratko zasmel. — »Nič ne more za to,« se je obrnil k okrajnemu zdravniku. »Jaz najmanj, moja častna beseda.«

»Naravno,« je udano rekel doktor. — »Vil!« Dal je vrtnarju znamenje, — »peljite to osebo proč.«

»Pojdite, bodite dobri!« Menhart je prijel ženo za roko. Ona pa ga je pahnila proč, stopila z otrokom tik ob mrliča in ponovila z dvignjenim kazalcem, da je zvenelo kot prisega:

»Pogubil si ga. Slišala sem tvoj glas, kako sta se kregala, ko ni hotel ven na balkon. Ti, ti si ga pogubil, mojega Jožeta,

moje življenje in mojo srečo — o Bog — očeta — dvignila je otroka proti nebu — »tega ubogega revčka tu —«

Glas ji je zastal, začela je glasno ihteti. Samo trenutek. Nato je požrla solze, se zravnala v vsej svoji velikosti in govorila okoli stoječim:

»Vil! Sedaj pazite. Ko bo moj Jože pokopan, potem pride vrsta na tega tu. To žila ga bom. On je morilec. — Ti moja uboga miška! Stisnila je otroka na srce in zopet zaihtela, — »ne bom jenjala in ne bom počivala, dokler ga ne bodo obešili, človeka, ki je pogubil tvojega očeta.«

»Že prav, že prav,« je rekel gospod Roita. »Naredite pozneje, kar hočete, ampak tu ne delajte sedaj več škandala, — prosim gospod doktor, pojdite še gor, moji ženi je postalo slabo vsled strahu.«

Pređen je stopil z zdravnikom skozi vrata, se je nehote ozrl, videl je ženo poleg mrliča, voščeno blede, s krvavimi madeži na bradi in vratu, oči obrnjene kvišku, na ustnicah obtožbo, krvavo obtožbo: morilec!

Take stvari se ne smejo gledati! Danes so meso in kri, jutri pa strahovi, ki sedejo podnevi z nami k mizi, v temi obkolijo našo posteljo, dokler se nam ne zaždi ta lepi božji svet kot dvorana strahote, polna rezažojih se pošasti in življenje kot izprehajajoča se smrt. (Dalje prih.)

Duh v Kentervilu.

(Angleška pripovedka.)

(Dalie.)

2.

Vihar je divjal skozi celo noč, sicer pa se ni primerilo nič izrednega. Toda naslednje jutro, ko je prišlo družina k zajuterku, so našli grozni krvavi madež zopet na istem mestu.

»Ne verjamem, da bi bil Pinkertonov čistilec madežev zanič,« je razložil Vašington, »zakaj vedno sem ga z uspehom uporabljal — torej mora biti duh.«

Drugič je izdrgnil madež, toda naslednje jutro se je zopet pokazal. Prav tako tretje jutro, kljub temu, da je prejšnji večer gospod Otis knjižnico zaklenil in ključ vtaknil v žep. Sedaj se je vsa družina zanimala za zadevo. Gospod Otis je začel misliti, da je vendarle prepogodaj tajil bivanje duhov. Gospa Otis je bila mnenja, da bi stopili v Psihološko društvo in Vašington je pisal dolgo pismo gospodom Miens & Podmore o neizbrisljivosti krvavih madežev v zvezi z zločinom.

V naslednji noči je bil vsak dvom o bivanju duhov končno javno odstranjen. Čez dan je bilo vroče in solčno, in v večernem hladu je šla družina na izprehod. Vrnili so se šele okrog devetih, nakar so večerjali. Pri zabavi se v nobenem oziru niso dotaknili duhov; torej ni bilo prav nobenih predpogojev za tisto pričak vanja polno dovzetnost, katera je običajna pred prikazovanjem takih prikazni. Govorili so, kakor mi je pozneje zatrjevala gospa Otis, samo o takih stvareh, kot je običajno med omikani Amerikanci iz boljših krogov. Prav nič pa niso omenjali kaj nadnaravnega, in tudi o Simonu-Kentervilu se niso menili.

Ob enajstih so se ločili in pol ure na

to je bilo že vse temno. Nenadoma zbudi gospoda Otisa šum na hodniku pred njegovimi vrati. Zvenelo je kakor rožljanje kovine in je prihajalo vsak trenutek bliže. Poslanik je takoj vstal, prižgal luč in pogledal na uro. Bilo je točno ena. Bil je čisto miren in je potipal žilo, ki tudi v najmanjši meri ni bila mrzlična. Nenavadno rožljanje ni nič prenehalo in razločno je čul korake. Nataknil si je copate, vzel z umivalne mize podolgasto škatljico in odprl vrata. Tedaj zagleda naravnost pred seboj v medli mesečini starega moža strahotne zunanosti. Starčeve oči so bile rdeče kot žareče oglje; dolgi sivi lasje so mu v zmuršenih kodrih padali čez ramena; obleka mu je bila ukrojena po stari modi, umazana in raztrgana, od rok in nog pa so mu visele težke zarjavele verige.

»Dragi moj gospod,« je rekel gospod Otis, »moram vas že prositi, da svoje verige nekoliko namažete in v ta namen sem vam prinesel majhno škatljico Sun-labrikatorja. Pravi jo, da zadostuje že enkratna uporaba. Položim vam jo tu poleg luči in sem z veseljem pripravljen, da vam jih na željo še več preskrbim.«

S temi besedami je postavil poslanik Zjedinjenih držav škatljico na marmornato mizico, zaprl vrata in se zopet vlegel v posteljo.

Za trenutek je bil kentervilski duh od presenečenja čisto trd; potem je divje vrigel škatljo po tleh in med zamoklim vzdihovanjem bežal po hodniku ter širil okrog sebe neko strahotno zeleno svetlobo. Baš ko je dosegel velike hrastove stopnice, so se odprla neka vrata, prikazali sta se dve belo oblečeni postavi in velika blazina je prifrčala mimo njegove glave. Očividno ni smel nobenega časa izgubljeni. Hitro je izginil po stopnicah navzdol, na kar je postalo zopet vse tiho v hiši.

Ko je duh dosegel malo skrivno sobo v levem grajskem krilu, se je popolnoma zmučen naslonil na steno, da pride do sape in si je skušal svoj položaj razjasniti. Še nikdar ga niso v njegovem sijajnem in neprestanem delovanju skozi tristo let tako surovo razžalili. Misli je na vodinjino-mater, ki je zagledavši ga dobila krče, ko je v svojih čipkah in diamantih stala pred ogleдалom; na štiri hišne, ki so postale histerične, samo ko se jim je v neki nezasedeni sobi skozi zastorje nasmehljaj; na župnika, kateremu je neko noč ugasnil luč, ko je le-ta nekoč pozno šel iz knjižnice in ki ga je od tedaj stalno radi živčnih napadov zdravil gospod Viliam Gul; na staro gospo, ki se je zbudila neko jutro ter zagledala okostnjaka, ki je sedel na njenem naslonjaču pri peči ter bral iz svojega dnevnika in je morala nato ostati radi vnetja možganov šest tednov v postelji; ko je ozdravela, pa je postala verna kristjana in je vse zveze z znanim svobodomiselnim gospodom Volterjem pretrgala.

Duh se je nadalje spomnil grozne noči, ko so hudobnega lorda Kentervila v njegovi sobi našli napol zadušenega s karofantom*.

* To je igralna karta.

v grlu in je vprav, pređen je umrl, izpovedal, da je s pomočjo te karte ogoljufal Karla Foksa za 50.000 funtov šterlingov in da mu je sedaj duh to karto zatlačil v grlo.

(Dalje glej na naslednji strani spodaj!)

OD DANES IN VČERAJ

IZ KITAJSKIH MISIJONOV.

Ameriški protestanti napenjajo vse moči, da osvoje tla na Kitajskem. Zakaj, to vedo prav dobro. Kitajska je polna protestantskih šol, zlasti višjih, 8 pravih univerz in 20 medicinskih institutov so imeli že leta 1920., koliko je pa raznih zavodov in drugega, pa ne vemo. Poleg tega študirajo še cele množice kitajskega dijaštva na ameriških visokih šolah. Prava povodenj slovska dere na ubogo nepoučeno deželo in večinoma je vse protestantsko ali brezbarvno in brezversko in gotovo protikatoliško. Izbire sploh ni, glavno je, da je knjiga. Modrosti Haeccla se priporočajo kot »najslavnejše delo sedanjosti!« Tudi najslabši izmed slabega in najnevrednejše izmed nevrednega se prestavlja, bere in verjame. Pater Stenz S. V. D. piše (v Kathol. Miss. 1920—21, str. 152 ss), da je edina pomoč proti temu staro sredstvo: klin s klinom. Dobro sedno piše: »Kitajska more postati katoliška, polje je dobro in rodovitno, ampak pri tem pomanjkanju bo treba še 1000 let, da se spreobrne. Pošljite na Kitajsko misijonarjev, ki ne bodo delali nič drugega kot ustvarjali kršč. slovsvo. Iz enega kraja bodo vplivali na vso deželo.«

MISI IN PODGANE.

Znameniti ruski profesor Ivan Pavlov priobčuje skušnje, ki jih je delal z mišmi in kako vpliva godba nanje. Kadar je prišel čas krmiljenja, je začel zvoniti in je čakal, kolikokrat bo treba to ponoviti, da bodo šle same jest. Moral je svoj poskus tristo krat ponoviti. Drugi rod je imel po starših že tako močan čut za zvonjenje v sebi, da je bilo treba zvoniti samo še stokrat; za tretji rod je zadostovalo tridesetkratno zvonjenje, za četrti pa desetkratno in za peti petkratno. Pavlov je prepričan, da bodo šle miši šestega ali pa vsaj sedmega rodu že

Vsi njegovi veliki čini so mu prišli v spomin, od osebnega sluge, ki se je v cerkvi ustrelil, ko je zagledal zeleno roko, ki je trkala na šipo, do lepe gospodične Štutild, ki je morala vedno nositi krog vratu črn žametast trak, da je zakrila sled petih prstov, ki so bili užgani v njeno belo kožo in ki se je končno v ribniku na koncu kraljeve poti utopila. Z navdušeno sebičnostjo pristnega umetnika se je v duhu prestavil v svoje najodličnejše vloge in se je bridko smehljaj, ko je mislil na svoj zadnji nastop kot »reč Ruben ali zadavljeni otrok«, ali na svojo vlogo kot »orjak Gibeon, krvoses iz bekslajškega močvirja« in na sijajni prizor, ko je na tennis-igrišču čisto preprosto s svojimi lastnimi kostmi kegljal. In po vsem tem pridejo ti ubogi moderni Amerikanci, mu ponujajo Sunovo mazilo in mu močjeje blazine v glavo! Tega ni mogoče zdržati! Tako še nikdar v svetovni zgodovini niso ravnali s kakšnim duhom. Zato je prisegel maščevanje in do jutra je ostal globoko v svoje misli zatopljen.

(Dalje prih.)

na enkratno prvo zvonjenje na določen prostor po hrano. Tako se to podeduja.

NAJVEČJA NAHAJALIŠČA ZLATA NA SVETU.

Vojvoda Manchester je prišel pravkar s potovanja po Kanadi domov in pravi, da je tamkaj največ zlata na svetu. Določil je nekak »pase« onih krajev, ki vsebujejo zlato; dolg je okoli 2000 km, širok pa okoli 320 kilometrov.

LEPOTICENJE AMERICANK.

Američanke porabijo vsako leto za puder, šmin'co in druga lepotila 750 milijonov dolarjev; na vsako pride 15 dolarjev, več kot 5000 kron. V čimoma za žensko uporabo so pa tudi parfumi in b. . . vrste rula; prvih se proda vsako leto za več kot 60 milijonov dolarjev, drugih pa za okoli 150 milijonov.

DVIGANJE AVSTRIJSKE KRONE.

Začetkom leta 1923. se je kazal na Dunaju pri Ronacherju atlet Breitbart. Zvijal je železne droge, delal iz njih pentlje, zvijal je žeblje, zabijal jih z roko v deske, pregrizel železno verigo in jo razgal na nepelimi mišicami, ležal je na pokoncu stoječih žeblih in pustil točič po nakovalu na njegovih prsih. Več takih in podobnih težkih reči je izvajal, tako, da je poskušalo nekaj dunajskih atletov posnemati ga. Dunaj je znan kot mesto najmočnejših mož, tam so delali svetovne rekorde Türk, Steinbach, Svoboda, Graff in drugi. Med najmočnejšimi atleti l. 1923. je bil Scherz, ki je na povabilo Breitbarta poskusil posnemati njegove atletske vaje. Ni se mu sicer vse posrečilo, vendar je bilo videti, da je izredno močan človek, če družji moč s spretnostjo, lahko napravi to, kar je delal Breitbart, seveda po pripravi in vaji.

Breitbarta torej, »železnega kralja«, kakor so ga imenovali, je povabil baron Rothschild na večerjo in o tej večerji je govoril ves Dunaj. Breitbart je povabil sprejel, a kakor pravijo s pogojem, da pride takorekoč kot človek ne kot atlet, kot gost in ne kot stroj. Sprejeli so njegove pogoje in grof Kolovrat je prišel v avtomobilu ponj. To pa Breitbartu ni bilo všeč in je rekel, da se bo pripeljal v lastnem avtomobilu, saj je prav zadnje dni kupil nov avto za 150 milijonov kron, avstrijskih namreč. Res so dosegli in presegali njegovi dohodki celo milijonske dohodke pevskih umetnikov, kar je seveda gospode pevce napolnilo z novim vzletom in novo prožnostjo, da dosežejo svoj ideal — Breitbartove dohodke. Reči pa moramo, da je izdal Breitbart milijone in milijone v dobrodelne namene in večkrat je dejal: »Če podarim včasih pol milijona, imam za petdeset milijonov zabave in zadoščenja.« Primerjaj izrek cesarja Tita, ki je one dni, ko ni naredil nič dobrega, rekel: »Priatelji, dan sem izgubil.« Breitbart je torej prišel k Rothschildu in zabavali so se prav po domače. Iz previdnosti je prinesel seboj par železnih drogov in verig. Rothschild in njegovi gostje so hoteli poleg družabnih zmožnosti spoznati tudi njegove umetniške talente in so mu namignili, naj kaj pokaže. Položil je drog čez koleno in ga zvil, pregrizel je verigo kakor žemljo. Zelo so bili

zadovoljni z njim. Samo Rothschild ne popolnoma. Breitbart je bil užaljen in je dvigal jedilno mizo, glasovir in kar mu je kaj drugega težkega prišlo pod roko.

»Da, da,« pravi Rothschild smeja se, »Vi lahko vse dvignete, samo nečesa ne morete.«

»Česa pa ne?«

»Avstrijske krone ne morete dvigniti tudi Vi ne!«

IZGUBLJENA STAVA.

Hansa Bülowa, znanega komponista in kapelnika, je nagovoril nekoč popolnoma mu tuj človek s staro frazo: »Stavim, da se me ne spomnite.« — »Stavo ste dobili,« reče Bülow in gre naprej, oni pa zija za njim.

PREVIDNOST.

Romeo in Julija je znana Šekspirjeva drama. V nekem majhnem mestecu je prišel že bolj postaren gospod v prodajalno, zunanost njegova je pričala o umetniškem poklicu.

Vprašal je: »Ali imate gnjila jajca?«

»Kaj?«

»Rad bi kupil vsa pokvarjena jajca, kd imate v zalogi.«

»Hm, navadno takih ne prodajam, če pa ravno hočete, potem . . .«

»Seveda hočem in sicer takoj.«

Trgovec ga je nekaj časa gledal, potem se pa zasmejal in rekel: »Sedaj razumem. Danes bo potniška skupina igrala pri nas Romea in Julijo, Vi bi gotovo šli radi igro gledat in —.«

Tujec se je nervozno ozrl in dejal: »Pst! Ne tako, kakor Vi mislite. Jaz sem Romeo.«

Zato jih je pokupil, da jih ne bi vanj metali; ne pa, da bi jih on metal.

VOLTAIRE (1694—1778).

Voltaire je srečal duhovnika z Najsvetejšim. Znan je bil kot brezverec, akoravno nikdar ni Boga tajil. Odkril se je, ko je nesel duhovnik Najsvetejše mimo. »Ali ste se sprijaznili z Bogom?« mu je rekel znanec. »Da, pozdraviva se, a se ne razgovarjava.« Globoki pomen tega odgovora je vera v Boga.

ŠTRAJK.

Ravnatelj jetnišnice reče hudodelcu: »Torej, jutri boste obglavljeni.«

»Ne, štrajkam,« se odreže zločinec.

HUDODELEC KOT DOBROTNIK.

V velikem mestu Louisville v Ameriki je umrl eden najuglednejših meščakov, nekí Whiting. Bil je velik dobitnik mesta in je imel več častnih služb. Ob smrti so pa videli, da je imel dvojno življenj. Ni se pisal samo Whiting, temveč tudi Doering in je bil načelnik zločinske tolpe, ki glavna naloga je bilo oropanje pošt. vlakov. Malo pred smrtjo Doeringovo je zaslužila tolpa z enim samim takim ropom dva milijona dolarjev.

To je pa nekaj drugega. Beckmann je bil slaven igralec, njegov tovariš Pohl je bil pa jako neznaten igralec, brez pomena. V družb umetnikov sili Pohl v Beckmanna, naj vendar pove kak dovtip; bili so v večji kónigstättskega gledišča v Berlinu. Beckmann pravi vsiljivcu, da ne mara, ta pa ne

odnela. »No, potem Vam pa povem čudne sanje, ki sem jih imel danes ponoči,« pravi Beckmann navsezadnje. »Sanjalo se mi je, da sem umrl in da sem stal pred nebeškimi vrati, a sveti Peter me ni pustil noter in mi je rekel: Igralci ne smejo v nebesa. Prestrašen sem zletel nazaj na zemljo in sem zlezal v svoj grob. Kmalu nato mi je pravil moj tovariš v sosednjem grobu, da je Pohl

tudi umrl in da je že v nebesih. Ves jezen letim nazaj gor, pokličem Petra ven in se pritožim, da je Pohl v nebesih, jaz pa ne. Začuden me sv. Peter gleda, me potrka po rami in mi reče: »Ja, ljubi gospod Beckmann, zakaj pa tako neumno govorite? Saj Pohl vendar nikoli ni bil igralec.« — »Oprostite, to je pa nekaj drugega — in potolažen sem srčal v pekel.«

Kje je brodar?

Za nakup

pomladanskega, letnega blaga, za ženske in moške obleke, ki so pravkar došle, potem perila, šifona, kotonine, oksforta, ecifira, cvilha, odeli, kosev, posteljnih garnitur i. dr. **samo**

Čehoslovaški izdelek

se priporoča domača trgovina

pri Češniku

v Ljubljani, Lingarjeva-Stritarjeva ulica.

Zlasti se opozarjajo na to trgovino neveste in ženini, ki nakupijo opremo (baliž). Cena izredno nizka in zmerna.

Miši, podgane, stenice in škurki

morajo poginiti, ako uporablate naša praškovana sredstva: proti mišim in podganam Din 7.50, za škurke 10 Din, za stenice 10 Din, za molje 6 Din, proti mrčesu 3 in 7.50 Din, mast proti ušom 6 Din, mast proti ušom v obleki 7.50 Din, proti mravljam 7.50 Din. Roter za čiščenje madežev 7 Din. Posilja po povzetju. „Artes“, kem. laboratorij, M. Jänker, Zagreb, Petrinjska ulica 8/III.

NAPRODAJ vinogradno posadbo, okroglo pet oralov; vinograda je čez 2 orala, zraven lepo zidano gospodar. poslopje, z govornim in svinskim blevom, sadonosnik in dve njivi. — Na razpolago tudi samo vinograd ali kar koli. Oglasiti se je pri lastniku Josipu Pristovniku, Črešnjice št. 7, Vojnik pri Celju. — Skupna cena 125.000 dinarjev.

AJDOVE LUŠČINE

vsako množino, dobite pri trvdki **KMET** in **KOMP.**, LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 8, po 25 par za kilogram.

Lepo posestvo v Podjanski dolini na Koroskem nasproda, 40 oralov arond. sveta. — Smetnik Jernej Zelezna Kapla.

Rabim dobrega **žagarja** na novo žago venci-janarco. — **FRANC ANKERST**, Brezje štev. 64 pri Radovljici.

13 vrstni SEJALNI STROJ

«Patria», kakor nov, ameriški sistem, proda, kupi pa stare dele za vodno žago **JANEZ STELE**, Zalog, p. Dev. Mar. v Polju. 637

Priporočamo

vsem, da si pred nakupom blaga za obleke, za perilo vsake vrste, za nevestine baie itd., ogledajo zalogo

Oblačilnice za Slovenijo

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Njena osrednja prodajalna je v Ljubljani, v hiši „Vzajemne posojilnice“ na Miklošičevi cesti poleg „Uniona“. Podružnica pa se nahaja v hiši „Gospodarske zveze“ na Dunajski cesti št. 29.

Cene zelo zmerne! Zadržno podjetje!

Ena 1 steklenica Elzafluida nadomesti 3 steklenice francoskega žganja! Vsebinska to naredi!

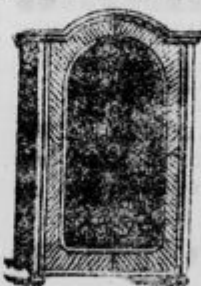
Sestava Fellerjevega Elzafluida iz najmočnejših esencev zdravilnih zelišč, cvetja, korenin in listja z najfinejšim destilatoma žganja je že čez 25 let vzrok zahvalnosti nebrojnih ljudi v vseh delih sveta, ker jim kakor dober prijatelj prežene bolečine v težkih dneh. Imate bolečine v udih? V hrbtu? Zobobol? Nahod? Ste slabi, prenapeti, izmučeni in preveč občutljivi? Želite dober kosmetikum za zobe, zobno meso, lice, glavo? Ali želite v vseh priložnostih imeti zanesljivo sredstvo v hiši? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Kmalu boste rekli tudi vi:

TO JE NAJBOLJŠE KAR SEM KEDAJ OKUŠAL!

Je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste V vseh dotičnih poslovnih zahtevah samo pravi Elzafluid od lekarnarja Feller. S pakovanjem in poštnino stane, če denar naprej ali po povzetju: 3 dvojnate ali 1 špec. steklenica 85 dinarjev 12 dvojnatih ali 4 špec. steklenice 84 dinarjev 24 dvojnatih ali 8 špec. steklenic 151 dinarjev 36 dvojnatih ali 12 špec. steklenic 214 dinarjev

Kot primot: Elza-obliž zoper kurja očesa 4 in 6 Din; Elza-mentolni ertniki 7 Din; Elza-švedska tinktura za želodec 10 Din; Elza-začgarski prsni in kašeljni sok 9 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-šumski miris za sobo 15 Din; Glycerin 4.80 in 18 Din; Lysol, Lysoform 25 Din; Kineški čaj od 2 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 15 Din Elza-mrčesni prašek 10 Din, strup za podgane in miši 8 Din. Za primot se računa zavojnina in poštnina posebej.

Na te cene se računa sedaj še 10 odstotkov doplatka. Adresirati natančno: **EUGEN V. FELLER**, lekarnar, **STUBICA DONJA**, Elzatrž št. 16, HRVATSKO 7721

Tvrka F. Fajdiga sin

mizarstvo in zaloga pohištva

Priporoča omare z ladelei in tudi visoke iz mehkega in trdega lesa, postelje, modroce, žimnice, žičnike stole, mize, sploh vso hišno opremo dobite le v

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 17

po najnižjih cenah.

Hranilnica in posojilnica v Kranju

„Ljudski dom“

poleg cerkve.

Hranilnica sprejema tudi vloge na tekoči račun in daje posojila na vknjižbo in poroštvo pod najugodnejšimi pogoji.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštno-ček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago.

Hranilne vloge se obrestujejo po **6%** brez odbitka rentn. in invalidn. davka

Večje hranilne vloge se obrestujejo še višje po dogovoru.

Hranilne vloge se izplačujejo brez napovedi.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 57.

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Kapital in rezerve skupno nad K 60,000.000

Podružnice: **Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik.** Ekspozitura: **Bled.** Interesna skupnost z **Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.**

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. **Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.**

BUKOVO OGLJE

spособno za eksport, kupuje po najvišjih dnevnih cenah družba „CARBONARIA“, Kočevje. 341

VELIKO ŠKODO

si sami delate, AKO KUPITE BLAGO DRUGJE, preden si ogledate NIZKE CENE v trgovini

»DANICA«

MAJZELJ & RAJSSELJ — LJUBLJANA

Turjaški trg št. 1 (bivša Preskrbovalnica).

Velika zaloga stofov, blačevine, zameta, kontenine, tiskovine, barbenta, flanele, odelj, pletov, nogavic, rokavic, kravat, srajc, ovratnikov, predpasnikov, jopic ter najrazličnejšega drugega blaga. Istotam ZALOGA USNJA VSEH VRST!

Postrežba vestna in točna.

Pozor sadjerejci!

Vosek za cepljenje

izdeluje v vsaki množini

Jos. Reich

tvornica kemičnih izdelkov

Maribor, Trstenjakova ul. 21.

PO ZELO NIZKIH CENAH DOBITE

POHIŠTVO

vseh vrst, n. pr. POSTELJE — OMARE — PREDALČNIKE — STOLE — MIZE itd. kakor tudi MODROCE in vse drugo tapetniške izdelke pri trdkih

»KOLIZEJ« Oprema stanovanj

dr. z o. z. — Ljubljana, Gosposvetska c. 13

Sprejemem mesar. VAJENCA, ki je zdrav, krepak, iz pošt. hiše, v star. 14—16 let. Oskrba v hiši. Ponudbe na M. GRČAR mesarija, Kamnik.

Lisičje in vse druge kože

divjačine kupuje v vsaki množini celo leto D. ZDRAVIČ, trgovina usnja, LJUBLJANA Florijanska ulica št. 9.

Mlado kravo s teletom

PRODAM. — IVAN SESEK, Vižmarje 26.

Naznanilo in priporočilo.

Cenji občinstvu vljudo naznanjam, da SEM PREVZEL IN NANOVO ZALOŽIL staroznano trgov. g. OTONA Homana v Radovljici

Cenji odjemalce najvljudneje vabim in bodem postregel vedno z dobrim blagom v špeceriji, manufaktur, železnini, steklovin in porcelanu ter z raznimi potrebščinami po najugodnejših dnevnih cenah. — Z odličnim spoštovanjem

Oton Homana nasl. LEOPOLD KNEZ.

HALO! HALO!

Miha: Jaka! Na prihodnjem sejmu bo pa res velika reč!

Jaka: Jojmene, kaj pa bo?

Miha: Vsi očetje pripeljejo svoje zete na sejem, da jim Perko oskrbi njihove družine z usnjem. Zato že cela Slovenija govori: Kdor pri Perkotu usnje kupi, ne falj. Zato vsi na sejme v Brežice, Semiž, Vel. Lašče, Smartno po USNJE

na stojnico FRANC PERKO.

Modroci vseh vrst, ledermodroci K 1700 vrhni afrik K 1600, mreže K 700 in vse tozadevne potrebščine. — Blago na izbiro in solidno delo.

Rud. Sever, Ljubljana, Gosposvetska c. 6.

2 DOPIONA, Bordonalo otesani usus Fiume ce kupijo od 30×30 do 50×55 cm, dolžina 8—13 —13 metrov, dobava najkasneje do 15. marca t. l. z označbo cene za franko vaгон drž. meja brez uverenja ali pa nakladna postaja.

R. KRAINER, les. trg. in ind., LJUBLJANA — Cesta na Gorenjsko ž. ico 22

UGODEN NAKUP!

Priporočam nevestam in ženinom raznovrstno modno volneno blago za ženske in sukno za moške obleke, platno za rjuhe, belo platno, tifon, gradel za žimnice, koltrre, flanel-odeje in rjuhe, ter raznovrstno drugo blago. Pri večjem nakupu 10 odstotkov popusta. — Blago iz čeških tovarnen.

ANTON SAVNIK, ŠKOFJA LOKA.

Ne zamudite

UGODNE PRILIKE

ki se Vam nudi ravno sedaj. **Žensko volneno blago vseh vrst ter listre** zamorete dobiti najceneje pri trdkih

A. DULAR, Ljubljana, Miklošičeva c. 36

kjer se prodaja globoko pod tovarniškimi cenami na drobno in debelo vrdi redukcije zaloga. Oglejte si.

Kmetovalci Za spomladansko gnojenje Tomažev žlindro 17/18 %, in rudniški superfosfat ima stalno v zalogi trdkih

Peter Majdič, MERKUR, Kranj

Stalna zaloga nosilk (traverz) pocinkanih vodovod. cevi, pocink pločevine, dalmat. in boeclu. cementa, železa, vsakovrstno kuhinjsko posodo itd. po najnižjih cenah.

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavnica: Din 60,000.000 Rezerva: Din 32,515.000

PODRUŽNICE: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

AMERIKANSKI ODDELEK

Naslov za brzojavke: JADRANSKA

AFILIRANI ZAVODI: Jadrska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar. — Frank Sakser State Bank, Cortland Street 82, New-York City. — Banco Yugoslavo de Chile, Valparaíso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.